

Szép Ernő

INDISZKRÉCIÓ***Regényke**

Elmesélem a drága „Színház” drága olvasóinak életem első úriasszonyát. Huszonöt éves voltam, mikor ez a história megesett velem.

Addig ilyen hölgyhöz, akinek az urának dr. címe van, és aki szobalányt, szakácsnőt tart, és a ruháit divatszalonban rendeli, szóval akit az egész világ mint úriasszonyt ismer, ilyenhez eddig nem volt szerencsém.

Hódítottam idáig bonne-t, trafikos kisasszonyt, fogorvosi asszisztensnőt, táncosnőt, színinövendéket, kezdő kis színésznőt, olyat, aki kabaréban működik; asszony is részeltetett kegyeiben, igen, egynéhány hites feleség is volt már a múltamban: háziasszonyaim, akiknél a hónapos szobát élveztem; ezek csarnokba jártak, főztek, takarítottak; volt köztük, aki mosott, vasalt is rám; az ilyeneket persze nem éreztem valami előkelő hölgyeknek.

Nahát, megfog egy délután a „New York”-ban Potyándi színész:

– Ide hallgass, szereztem neked egy felolvasást. Műsoros est lesz jövő szombaton az Erzsébet Casinóban. Írjál valami hülyeséget, amin röhögni lehet. Nem kell hosszúnak lenni. Ötven krónt kapsz. Rendben? Tíz órára ott légy pontosan.

Ötven korona, óriási. Ötven koronából én egy egész éjszakát végigkártyázom.

Híres színész ez a Potyándi. Arról híres, kijelentette, hogy negyvenéves korára kertés háza lesz Balatonalmádin. Harmadrendű szerepeket kap, szerény kis gázsija van, semerről nem vár valami örökséget. Hanem tudni való, hogy Potyándinál élelmesebb tagja nincs a Színészsövetségnek. Van néki olyan adománya, aminek a színpadon nem veszi hasznát, tudniillik utánozni tudja a népszerű színészeket. Ezzel a tudományával aztán öröme Potyándi azoknak a vidám estéknek, amelyeket kaszinók meg társaságok tartanak Pesten, és házakhoz is eljár, gazdagok házaikhoz névnapi, születésnap cécókra, meg olyan vacsorákra, mikor sok vendéget hívtak, nagyszerűen mulattatja az imitációval a vendégkoszorút, pénzt kap persze, s mellékesen pazarul bezabál; meg kell jegyezni, nagyon szereti a hasát. Leruccan vidékre is, mikor nem játszik, szombat estékre, társulván valami facér művésznővel; azzal kétszemélyes vidám szkeccseket ad elő, a színészutánzáson kívül. (A szkeccseket a kabaré műsorából cseni el magának.) Szóval életrevaló fickó Potyándi.

Arra a szombat estére szmokingot húztam, fölmentem az Erzsébet Casinóba. A művészsobába irányítottak, az különben irodája volt a Casinónak. Ott találtam már Potyándit, meg ott legyezte magát egy fotőjben a szép Komlóssy Emma, népszínházi primadonna; a legyezőn kívül egy hasas bácsi is csapta néki a szelet, a bácsinak a kopasz fejére hátulról három hajcsík volt felhúzva s leragasztva; olybá tűnt, mintha csak fekete lakkal volna az a három görbe csík odafestve. Potyándi bemutatott a bácsinak, ő volt a

* A könnyed-könnyű *regénykét* a *Színház* című hetilap közölte 1946-ban, folytatásokban; könyv alakban nem jelent meg, a szakirodalom nem tartja számon. – Az INDISZKRÉCIÓ-t az év folyamán a Noran Libro jelenteti meg.

Casino háznagya. Rögtön konyakkal kínált, és egyiptomi cigarettával. Egypár perc múlva befutott Veres Vili kupléénekes, aki hiányzó humorát hörgéssel és grimaszokkal pótolja; legkedveltebb számait fogja leadni. Elkezdte rögtön, türelmetlenül:

– Apuskám, mikor kezdünk? Tudod, hogy nekem kell első számnak lenni, háromfartály tizenegykor kerül rám a sor a kabaréban, ha nem vagyok ott öt perccel előbb, megbüntetnek. Leszel szíves bekonferálni, miért Veres Vili az első szám, hogy a renomémom csorba ne essen.

– Az első szám, apa, mindig én vagyok, senki nem lehet megsértve, a magam renoméjára fütyülök.

Kinézett a háznagy a nagyterembe, visszajött: rögtön lehet kezdeni, körülbelül mindenki megvacsorázott, már alig zörögnek.

Tényleg, Potyándi kezdte, először is konferált; minden hülye viccelődésre azt mondták ezek a vidám estéken kikiáltó gyanánt működő alakok, hogy konferansz, konferáltam, konferálok. Azután leadta a Molnár Ferenc „Fogorvosnál” című krokiját, azzal mindig meg lehetett nevetetni a közönséget. Azután jött Veres Vili, szerencsére csak a hörgést hallottam belőle. Közben megérkezett az operai énekesnő (bizony isten nem tudom már, melyik) az ismert hosszú zongorista társaságában; ez mint zongoraművész hamar levitézlett volt, felváltotta az álmait kísérésekre, ő kísért zongorán minden énekesnőt, aki valahol fellépett; zeneszerző is volt, de senki nem játszotta a szerzeményeit, csak ő maga.

Harmadik szám megint Potyándi, most hozta az utánzatait, tényleg úgy hallatszott be a művészsobába némely percben, akár Ujházi meg Hegedűs meg Szacs vay állanak azon a dobogón. Úgy bukott be a produkciója végével a művészsobába Potyándi, mintha a tapsvihár söpörte volna át a nagyteremből. Azért futott be olyan sürgősen, hogy rögtön visszamenjen, még több tapsot bezsebelni. S kinn maradt egypár perccig megint konferálni.

Most jött, vagyis ment ki Komlóssy Emma, megállott az ajtóban, a plafonra meresztvén tüzes fekete szeméit, Istentől sikert könyörögni. Meg is hallgatta a jó Isten, muszáj volt néki legalább tizenkét nótát a Géczy István meg a Bokor József népszínműveiből elcsattogni.

A Népszínház primadonnája után azután én következtem; röhögtek eleget, nem panaszkodhatom. Valami humoreszket firkantottam előző nap; mi volt abban, azt csak az Isten tudja már; pardon, ezt rögtön visszavonom, szemtelenség az egek uráról föltenni, hogy evidenciában tart mindent, amivel idelenn a papirost bemaszatolják.

Az a nyurga muzsikus, ahogy visszajöttem a művészsobába, nekem esett, látogassam meg valamelyik délután, eljåttsza majd egy csomó új számát, és hogy írjak operettet, ilyen fiatalon kell kezdeni operettet írni, azt mondja, s ő megesküszik, hogy ha összeszedem magam, egész túrhető könyvet tudok majd adni néki. (A könyvön az operett szövegét kell érteni.) Nem győzte azután várni, hogy elmegyek hozzá, meghalt szegény.

Mikor lezajlott az utolsó szám is, az Opera művésznőjének tündöklő visítozása, kivitt bennünket Potyándi a nagyterembe, terítve volt egy külön asztal a művészeknek, ott kellett vacsorázni a Casinóban. Megjegyzem, Veres Vilinek a háznagy beadatta a száma előtt az abrakot a művészsobába.

Telis-teli volt az a nagyterem, láttam sok szmokingot (kemény volt még abban az időben az urak inge, mint a cement), akiken nem volt szmoking, azok is sötét öltönyben jöttek el; a nők is mind szépen kiöltöztek, mint mikor színházba mennek. Némelyik asztalnál csak cigarettáztak, szivaroztak a feketéscsészék fölött, de a legtöbb abroszon

boros-, szódásüvegek állottak, sőt imitt-amott már robbant a pezsgő dugója, mint a bomba. S frissen zsinatolt az egész terem, akár a verébnép az Erzsébet téren február végén, mikor udvariasan süt a nap, fogadni lehet már a tavaszra.

Igaz: mielőtt a művészszoját elhagytuk, a háznagy nekem is a tenyerembe simította (melegen gratulálván a humoreszkhez) a borítékot, az ötvennel.

Alig ültünk le vacsorázni, benyomult a nagyterembe egy cigány détachment; a dobogón foglaltak helyet a hangászok, székeket tettek oda nékik; ilyen divat volt akkor, az ún. vidám estékre is, meg nagyobb polgári vacsorákra is cigányt szereztek, a hangulatot biztosítani.

De valami még nem volt divat. Te fiatalság – alig tudod ugyebár elhinni, magam is nehezen képzelem már el, hogy vacsora után ebben a nagy teremben nem gyalogoltak urak, hölgyek azonnal a közép-re one stepelni, charlestonozni vagy tangani. Az a világ csak bálokon meg lakodalmakon táncolt; nem is álmodták a nemzetek, hogy jöhet olyan idő, hogy hétköznap vacsora után vagy uzsonna után elkezdjenek valahol bokázni, s nemcsak a fiatalok, de nagypapák, nagymamák is, mintha megkergültek volna.

Odaült az asztalunkhoz öt-hat kaszinóbeli gavallér, szerencsénk volt művésznőket ismerni. A legjobb hangulat uralkodott ennél az asztalnál is; élvezet volt Potyándit figyelni, hogy kéjeleg a zabálásban; már a halnál lecsukta áhítattal a szemét, és így csinált, a fejét csavargatva: mmh, mmh; a sült csirke fölött pláne szűkölt a gyönyörűségtől, ki is jelentette becsszávára, hogy ennél istenibbet a Wampetics se tud előállítani.

– Csak egy hibája van a sült csirkének – azt mondja –, az, hogy mire megeszi az ember, megéhezik.

Mikor a feketét beszűröcsöltük, odalép az asztalhoz egy ismerősöm, fiatal nőorvos, pardont mond, felállít engem, elvisz kétlépésnyire.

– Öregem, egy szép asszony szeretne megismerni. Szépen kéret és mind szépen kérnek, gyere oda az asztalukhoz egy pohár pezsgőre.

Pezsgőt mi is kaptunk már, különben se érdekelt az a pezsgő, hanem arrafelé pillantottam, amerről jött a doktorkám; ki kellett találnom, melyik az az asztal: onnét az asztalfőről idemosolygott az a szép asszony, gyorsan biccentve kettőt, mikor a szemünk találkozott: igen, igen, én vagyok az.

Igazán szép asszony, ismertem látásból, a New Yorkból, ott vacsorázik néha színház után, mindig ül az asztaluknál egynéhány fiatal úr. Rajta is felejtettem már egypárszor a szememet.

Lelkesen nevetett föl rám, mikor a doktor bemutatott. Jólesett az illatos meleg kezét megcsókolni. Még egy asszony ült az asztalnál, se nem szép, se nem csúnya, az mikor kezet csókoltam, azt mondta mosolytalan képpel: örvendek, és úgy éreztem, mintha vissza akarná a kezét rántani. Az asztalfői szép asszonynak az urát rögtön megismertem, mert ő volt az, aki fizetett mindig, ha a New Yorkból elmentek. Szőke férfi, olyan szőke, mint a borotvaecset; vágott bajuszkát tart a szája fölött, sose tudtam belenyugodni, hogy a nők megengedik, hogy olyan bajusszal megcsókolják őket, hiszen ez a merev sörte csúnyán szúrhatja az ajkukat. A férj is nagyon nyájas volt, túl nagyon, olyat szorított a kezemen, mint szobrász pajtásaink szoktak, mindig összetapad az ember öt ujjá. A többi úr felől (a doktoron kívül) fogalmam nem volt, kicsodák.

A szép asszony maga mellé telepített, jobboldalt, eldirigálván azt a kurta pakompartos sima szájú urat, aki ott csücsült.

– Edus, tessék hátrább menni.

Már pohár pezsgő is állott előttem; a szép asszony a maga poharát koccintani tartotta, könnyedén, de kitartással nézett a szemembe, s a korty után:

– Gratulálom, kedves, azért kérttem, hogy gratulálhassak magának, olyan jól mulatunk, ugye? (Mindenkire nevetett.)

S a hajamra pillantott, meg a fületem megnézte gyorsan, a csokrot is, akit a szmokinggallér alá rántottam, mintha csak ennek mindnek valami köze lehetne a humoresz-kemhez.

Az összes urak illendőnek érezték, hogy megdicsérjenek. Egy kis tömzsi szmoking boldogan kiabált rám, a poharát emelve:

– Röhögtem, drága poétám, röhögtem! Éljen a magyar irodalom!

Erre muszáj volt mindenkinek inni.

A szép asszonnak fekete a haja, de olyan fekete, amelyik megéri a legszebb szőkeséget. Kicsi kontya hátul fekszik lent a nyakában. És szép piros a szája, piros, mint a korall. És olyan kreolféle bőre van, se nem fehér, se nem barna: fakó szín, de valami finom, finom. És az orra sasorr, annyira, amennyire szabad sasornak lenni egy nő orrának. Ami a legérdekesebb, az a huncutkája. Az két bátor félkör a két füle mellett, éppen olyan, mint az Oteróé, kinek a fényképét az egész világ ismeri. Fekete brokátruha van a szép asszonyon, a blúz sárgás zsabót hány bal felé, mint a selymét a tengeri hányja; és ez a sápadt csipke fut ki a kezelő alól is. Láttam valami gyönyörű nőt, nemtudomhol a múzeumban, mintha múlt századbeli festő pingálta volna, az jut erről az asszonyról eszembe; eszembe jutott már a New Yorkban is egy este, mikor ugyanebben a ruhájában vacsorázott. Meg egy gyönyörű lovarnőre is emlékeztem, itt szerepelt a pesti cirkuszban egy pár éve; ez az asszony is itt olyan végig fekete (a zsabót leszámítva), ez is oly regényes, oly ábrándadó jelenség, mint a lovarnő, meg mint az a múzeumbeli festmény.

Persze míg én az asszonyt suttyomba közelebről megnéztem, addig nem várt a társaság; folyt már a fecsegés, miről, színházról, színésznőről, ez az urasabb polgári világ legkapósabb témája az ünnepelő óráiban. Nem tudom, hogy került szóba megint az irodalom, sőt a költészet, talán Ady révén, mert ővele sokat foglalkozott a lateiner polgárság. Voltak, akik a tűzbe mentek volna érte, sokkal többen voltak, akik heccből idézgettek a fekete zongorát meg a disznófejű nagyurat, és örültnek kiáltották ki Adynkat, meg hazaárulónak vagy szélhámosnak, aki kineveti, akiket beugratott az értelmetlen hülyeségeivel. Egyszer azután idefordul megint az a kis teli szmoking:

– Mondjad, kérlek szépen, az izgat engem, hogy írjátok ti azt a költeményt? Azt mondd, na, most írok egy verset, avval leülsz, és kész, vagy tényleg ihlet kell hozzá? Hogy jön, kérlek, az az *ihlet*, milyen az, mit érzel olyankor, és hogy csakugyan őszinte dolog az, amit költész, vagy csak kiszámítás?

Legokosabb lett volna persze felkapni a pezsgősüveget a vederből, avval ezt a buta szmokingos gombócot fejbe vágni. Mit mondhatok neki, hogy udvariatlan ne legyek. És hogy hülye ne legyek zavaromban. Nem beszél az ember a versírásról, pláne nem idegenek előtt, civilek előtt. Úgy jön a vers, olyanformán, mint az eső; elborul eső előtt az ég; a lelket is megszállja valami borulatféle, megejti valami, valami kis önkívület; talán a csók előtt való hangulathoz lehet ezt a lelkiállapotot hasonlítani, mikor ül az ember a padon avval a lánnyal, akibe szerelmes, és hallgatni kezdünk. Ilyesmit, ugye, nem fecseg az ember társaságban. Se olyat nem mondanék ezeknek a füleknek, hogy úgy jön a vers néha, oly könnyedén, oly meglepő mód, mint ahogy májusban felbúvik a meleg földből a giliszta. Nem. Nevetgettem a kegyetlenül felém mosolygó arcokba,

idegesen, a végén úgy csináltam, mintha két ujjal kikapnék a mandzsettából valamit, kurta füttyöt adtam, és aztán sikeres képpel pillantottam körül, mint a bűvész: voilà.

Megnevették ezt a viccet, szabadultam a kicsit kínos szituációból. De az a kis tömör szmoking még megmaradt a témánál, kijelentvén, hogy ő képtelen volna akármilyen rossz verset is írni, még diákkorában se tudott egy rímet összehozni, nem érdekes? És olyan szemekkel nézett mindenkire, mintha ez roppant érdekes volna. Erre másik úr is, az ott ült a nem szép asszony mellett, két aranyfogára emlékszem, az is föllekedett:

– Én se, öregem, becsületszavamra, még egy emlékkönyvbe való kétsoros verset se tudsz énbőlölem kiszorítani, ha a fejem levágod se!

S ez is olyan büszkén tekint rám, oly dicső pofával, azt várja, hogy leborulok előtte, a zseni előtt, aki nem tud verset írni.

A cigány már rárántott volt, szerencse, mert a Vilja-dallal kezdte a banda, az asztalok egymás után énekelni kezdtek a zenével, asszonyok meg lányok, meg fiatal urak, sőt ötvenévesek is kísérték a cigányt. Olyan hangulatos világ volt akkor, nemcsak zártkörű mulatságon, hanem zenés kávéházakban is a muzsikával karöltve bőgték, nyávozták a nótát, a valcert meg a kuplét. Az orfeumban a jókedvű pasik a nézőtérre heccet csináltak abból, hogy vele bömbölik Gyárfással, bőgik, hörgik, kukorékolják a Zsigát, a Zsigát, a Berger Zsigát.

A Vilja-dalt, azt persze ünnepi lélekkel énekelte a pesti nép, mámor volt az és áhítat. A nők majd elsírták magukat, olyan romantika dúlta a Vilja-zúgás alatt őket, az urak félrehajtották a fejüket, úgy jártatták jobbra-balra, s mintha mindőjüknek a legszemélyesebben volna ahhoz a Viljához közük, úgy kántáltak panaszosan, epedezve, lehunyva szemüket is hozzá, hogy jobban lássák a távoli Vilját, vagy mondjuk, a csábos Ötvös Gittát, aki a Király Színházban az a Víg özvegy volt:

*Vilja, ó, Vilja, te szép, te csodás,
Légy az enyém, soha el ne bocsáss!*

Pesten meg Bécsben, meg Berlinben, meg Párizsban is, meg Bukarestben, meg egész Európán végig, keresztbe-hosszába a teremtett világon a Vilja, a Vilja hegedűkön meg zongorákon a luxushotelek éttermében, táncpalotákban, fürdőhelyeken, uszonnázópa-vilonokban, szőnyeges lakásokban mindenütt Vilja, ó, Vilja, ó, polgári kéj, amihez Lehár szolgáltatta a zenét; gyanútlan jólét és édes unalom; ilyen marad az élet örökké, a földön mint tündér imbolyogsz, és mint sellő hancúrozol az óceánok színén Vilja, ó, Vilja, te szép, te csodás.

De Magukat, kedves olvasók, most nem a Lehár Viljája érdekeli, hanem az én Viljám. Ő is énekelt persze, szép halkán, lehunyt szemekkel, mosolyogva s ringatva felsőttestét; a szemét egyszer-egyszer felnyitotta lassan, és éppoly lassan hunyta vissza, közben rám nézegetett; akár csónakáznánk, és azt mondaná pillantásaival: milyen jó itt, milyen kellemes.

A Vilja végivel az ura felállott, és felállott még egy úr az asztaltól, mentek kártyázni. Sok asztaltól állottak fel már előbb, leginkább idős urak, azok is a kártyaszoba felé vonultak, nagyobb gyönyörűség az alsós a zenénél.

Akik itt maradtak, mármint a mi asztalunknál, fecsegték tovább színdarabokról, színésznőkről meg a teremben ülő hölgyekről, nevetgéltek, nem tudom, min, nemigen figyeltem oda. Az én szép, fekete asszonyom alig beszélt máshoz, mint csak hozzám; felém volt fordulva, s ha szólt, mindig olyan nevetős volt a szava, találkoztam sok ilyen

növel életemben, ez a természetük, mindig nevetve diskurálnak, nevetgélnek jólnevelten, kedvesen örökösön, hogy kellemesek legyenek.

Újra megdicsérte az asszony a humoreszkemet, és aztán azt mondta, mintha gyufaszálakkal csináltam volna valami kunsztot:

– Ilyen ügyes fiú maga?

A szemének, a szemének olyan tudománya volt, ha másra is kellett néznie, mikor szóltak hozzá, útközben az a tekintet pillanatra az én szemembe csusszant, oly finoman, mint a balerina lába, s ha tartósabban kellett másfele nézni néki, az asszony akkor is elhúzta a szemét, mintha körül akarna nézni, s egy pillantást ide csempészett, hogy lás-sam, hogy számon tart, sose felejtí el, hogy itt vagyok. És mikor felém volt fordulva, némely percben belémártotta a tekintetét a szemembe, akár a kanalat a levesbe; előbb mindig körül tudott pillantani, nem figyel-e valaki. Olyan mélyen nézett a szemembe, fenéki; amellet azt is csinálta, benne felejtette a szememben a nézését, úgy nézett, mintha szórakozott volna, azt se tudná, hogy itt ül, és velem beszél. Ilyenkor belém nézett, egy-egy pillanatra elkomolyodott az a nevetős arca.

Képzhetni, milyen zavarba hozott a szemének ez a játzsása; észrevettem, hogy innen is, onnan is ide néznek a közel asztaloktól.

Mit diskuráltunk mi ketten? Annyira még emlékszem, hogy érdeklődött azok felől a híres írók felől, akiket a New Yorkban szokott látni, ki mikor megy haza, ki ír már gépen (mert akkor kezdett a gépírás elragadni), kiket szeretünk mi fiatalok (mármint a személyüket), még azt is megkérdezte, melyik nagy írónak melyik színésző a babája, igaz-e stb. stb.

Egyszer csak elkéri a jobb kezem, a körmeimet akarja megnézni.

Jaj, csak nem lett piszkos a körmöm alja? Arra kíváncsi tán, ápolom-é a kezemet. Nem: azt mondja, a körmökből sokat látni. Azt ő egy doktortól tanulta.

No, aztán megnyugtató: semmi baj, sokáig fogok élni.

– Remélem, ön még tovább, nagyságos asszony.

– Isten ments, semmi kedvem vén maminak lenni.

Mikor a kezem elengedte, végighúzta rajta finom meleg tenyerét, szinte csak elsu-hant a kezem fölött; úgy meglepődtem, azt is mondhatnám, megijedtem. Két nagy lélegzetet kellett vennem.

Még jobban megijedtem vagy két perc múlva, mikor azt éreztem, hogy a cipőmet éri a cipője. Buta fejvel elkaptam a lábam, pardont hadarván. Szemembe nevetett, olyan vígan, mintha jó viccet hallott volna. S öt perc múlva megint odaértette a cipellője orrát a cipőmhöz. És kicsit keresztbe jártatta a fejét, és olyan *mmh* hangot adott, igen halkán, mint az anya, ha elalvó kicsijét babusgatja, s úgy is pillantott közben rám, végéretlen jóindulattal. Olyan izgatott lettem, a térdem elkezdett rezegni, s lüktetett a vesém; a szívem hogy dobolt, és hogy melegedett mindenem, azt nem is kell, ugye, referálni, de leg-jobban a rettegést éreztem. Cipője, cipője, hű, ha ezt itt észreveszi valaki.

És fölemelte a poharát, koccintott velem, csak úgy biccentéssel és nézéssel; mikor a korty pezsgő lecsúszott, kidugta gyönyörű lángpiros karcsú nyelvét a felső ajkát lenyalni, s aztán a poharat nézve, édeset sóhajtott. És még mindig a poháron volt a szeme, jobbra-balra billentette azt a poharat, odáig, hogy a pezsgő ki ne loccsanjon, úgy kérdezte nagyon halkán, aléltan szinte:

– Hova lehet magának telefonozni?

Istenem. Olyanformán éreztem magam, mint a kis cseléd, mikor jól meglöki neki hátul a hajóhintát, és rögtön az égben találja magát, olyat szédültem én is, olyat ragyogott az eszméletem, a lelkem.

Mikor a hangom megkaptam, hezitálni kezdtem, a szerkesztőséget ajánljam-é vagy az Otthon-kört. Féltem mind a két telefontól, kivált a szerkesztőségitől. Meg is mondtam.

– Szóval nincs még neki telefonja. Tudja, mit, maga hív engem, csakugyan, az lesz az okosabb. Délelőtt is fölhívhat, kilenc és tizenegy közt, de délután is, három után. Megtalál a könyvben. Az uram neve...

Első pásztoróránk

Fekete-fehér szobalány engedett be, amikor csöngettem, úri szobalány, nem afféle, akit mindenesnek hívnak.

– Erre tessék parancsolni. – Bevitt az előszobából az ebédlőn át a következő szoba küszöbéig; ahogy odaértem, kinyílt a szobának az ajtaja, elébem lépett a nagyságos asszony:

– Pá, isten hozta. – Pongyolában volt, halvány rózsaszín pongyolában, selyempapucs a lábán, aranyhímzés a papucson. Csuda jó volt a kezét megcsókolni, azt az illatos szép kezét. A szoba, amelybe bementem utána, az volt az ő szobája; Louis XV. asztalka, nagy toilette-tükör, kicsi fauteuilök, alacsony, széles dívány, teli pufók selyempárnákkal. Onnét ugrott talpra egy filigrán kutyus, az a fajta, amelyet törpe ratlernek neveznek, ugatott vékonyan; azokkal a dagadt szemével rám meredve, míg az úrnője le nem intette nevetve:

– Fifi, Fifi, te kis hülye.

Rögtön cirógatni kezdtem Fifit, hogy behízelegjem nála magamat. Reszket a Fifi az ember keze alatt, pedig megszokhatta, hogy sose bántják, csak játszanak vele szelíden. Nem is azért reszket, mintha félne, nem, hanem olyan gyöngye ez a species, oly degenerált; az, hogy élnie kell, az maga olyan sok az izmainak, idegeinek, remegni, reszketni kell szegénykének örökösön.

A nagyságos asszony ráborult a kutyusra, féltem, hogy agyonnyomja. S aztán felült vele, két kezébe fogva a Fifi két mellső lábát, összedörzsölte annak az orrát a maga orrával, és aztán adott egypár kis pofont néki nevetve, mire kényeskedve vinnyogott a Fifi.

– Jaaj, jaajh, bántották a drágámat! – és a keblére kapta a kutyust az asszony, gyógyító, hízelkedő nyögdciséssel cirógatta, mint a kisgyereket szokták.

– Lássa – azt mondja –, ez az én egyetlen boldogságom. Mit mivel ez, mikor elmegyek és mikor hazajövök. Ez nem az az okos kiskutya, tudja, ez a kicsi ratler, nem, inkább hülyék ezek; én nem is kívánom, hogy a kutyám okos legyen. Hű legyen, ragaszkodó; ez meghalna, ha el kéne neki válni tőlem. Ugye, te egyetlen gyönyörű pici szívboldogság.

Nyakába nyomta a Fifi fejét, és olyat szorított a kutyuson, csuda volt, hogy el nem tört, mint valami vékony üveg. Mikor szabadult az ölelésből a Fifi, prüszkölni kezdett, rázván a fejcskáját sebesen. Muszáj volt nevetni.

Hozta a teát a szobalány, meg teasüteményt hozott, bonbont, egy üveg cherry brandy is állott a tálcán. Lerakodott, azután cigarettát tett az asztalkára. S ment.

A divánon maradt az asszony, én persze széken ültem. Míg ő citromot facsart, körülkaptam az egész szobáján a szemem. Emlékszem két kicsi gobelinképre, meg valami népszerű Könyves Kálmán-féle reprodukcióra, leomló hajú bársonyruhás szépségre, s

aztán vagy négy színes rézmetszet is függött a tapétán, zsinóron. És volt ott egy keskeny vitrin, porcelánnal zsúfolva, legfelső polcán tucat vaskos díszpohár, lila, sárga meg alvadt vörös meg sötétkék-arany poharak; mindbe belé volt edzve valami szép ábra, szomorúfűz, meg görög templomcska, meg Venus-szobor, meg virágos váza, meg olyan gyönyörű kút, amilyenek a fürdőhelyeken a forrásvizet csurgatják. Imádom ezeket a kerek és nyolcszögletes díszpoharakat, szívem fájdul meg ma is, ha megállok olyan vitrin előtt, ahol ezeket a poharakat látom, meg a régiségboltok kirakatai előtt is, ha elmélázom egy-egy bágyadt színű díszpoháron, amelyre kopott arannyal rá van írva szépírással: Souvenir, vagy ez van ráírva: Bártfai Emlék. Valami soha nem élt boldog múltnak a nosztalgijája ejt meg, és bánat ereszkedik az eszméletemre, mint a naplemente, bánat, aminek elfogadható okát adni nem tudnám. És kicsi Mária Terézia-komót állott az egyik fal mellett (diván, székek, asztalka, vitrin, különben Louis XV. bútor volt); a komót tetején empire állóóra merengett, márványoszlopocskák közt, annyit lehetett ezt az állóórát látni tehetős, polgári házaknál. Nem járnak ezek az antik órák, nem, összebeszéltek, ennek a párvenüvilágnak nem szolgálnak, ők marquise-oknak, duchesse-eknek ketyegtek valaha.

Igen, és virág volt a szobában, begónia, sansevieria, asparagus, és e mellett a téli dísz mellett üde, friss jácint, egynéhány cserépní. Áprilist írtunk. Hűvös volt a tavasz, pláne ma egész nap garázdálkodik a szél is; jólesett a meleg, amelyet idebenn ez a mosolygó sárga cserépkályha lehel.

Míg a teát nyelegettük, hízelkedtem az asszonynak, azt az érdekes huncutkáját dicsértem, meg az egész éjsztét haját, meg a szemét, meg a fülét is; oly vékony és oly remekbe metszett füle volt néki, az ilyen szép finom fülért diákkorom óta rajongok. Nevetett mindenre, akármit mondtam, s avval reagált mindig:

– Milyen kedves. Nagyon kedves, igazán.

És aztán a hajamra nézett:

– Most nyiratkozott, ugye, ma?

– Igen – mondom –, hogy annál csicsásabb legyek.

– Csicsás! – fölkacagott a plafondra, úgy tetszett ez a parasztikus szó néki. – Csicsás! Tényleg nagyon csicsás – és az orcámhoz ért, adott két pici pofont, és aztán gyengéden, mint a szellő, elsuhant a képemen a keze, halántéktól az államig.

Olyan jó volt ez, olyan öröm, élvezet. Megkérdeztem, szabad-e már rágyújtani. Cigaretta nélkül nincs boldogság.

De hát még a teasüteményből semmit nem ettem. És talán még egy teát is. Hát legálább bonbont. És tolja a bonbonos tányérkát, ő maga már egyet bekapott.

– Az én bonbonom a cigaretta – mondok.

– No az én kezemből enni fog. – A számba dugta a bonbont. Most már nem írom ide, de kérem, tartsák számon, hogy mindig nevet, nem a mondatai közt, csak úgy, hogy amit mond, az könnyű, kellemes nevetésbe van mártva.

Úgy nyaltam-nyeltem a bonbont, cigarettázva, hármat is muszáj volt az ujjai közül a nyelvemre venni. Kezéről az orromba lebbent a parfümjé: véletlenül ismertem azt a parfümöt, úgy hítták: *Sousbois*, s annak is az a klasszikus négyszögletes üvegecskéje volt, ibolyacsokrocska volt az etikettjére festve. A *Sousbois*-t is szerették Pesten; az első világháborúban, vagyis virágháborúban legyőzték, legyőzték az erős kompozíciók, tizennyolc után az ilyen finom, szelíd *Sousbois*-knak el kellett halniuk.

Az asszony nem cigarettázott, akkor még nem cigarettáztak a nők, alig lehet ugye elhinni.

Mikor aztán én a cigarettám elszívtam, odaütögetett maga mellé a díványra:

– Na csüccs le ide.

Áthelyeztem magam a díványra, úgy egy méterre tőle.

– Közelebb, pubi, közelebb. Ne féljen.

Biz én féltem. Bejöhét a szobalány. Kicsit azért közelebb húzódtam hozzá.

Ő is közelebb csúsztott, majdnem összeérték a térdeink. Combomra tette a tenyerét, másik kezét a vállamra, a túlsó vállamra, így nézett a szemembe, nevetve jó hangosan, akárcsak a gyávaságomért nevetne ki. S fölvitte a kezét hátul a hajamra, simogatni kezdte szép lassan, azalatt csak mosolygott rám, olyan arccal, mintha azt várná, hogy én beszéljek. Kuka voltam. Mosolyogtam én is, de nehéz volt a farkasszemet állni, forróságom a fejem búbjáig nyargalászott. Hát aztán ő szólalt meg:

– Kár, hogy nincs hosszú haja magának. Mondja, mért nem hordanak már hosszú hajjat az írók? Se a festők. Még a zenész se mind. Úgy szeretem azt a szép nagy művészhajjat.

Avval feleltem az asszonynak, amit már megtanulhattam a mi berkeinkben: a hosszú hajról lehet a tehetségtelen frátert messziről megismerni. Az igazi művész nem tart hosszú hajjat, se bársonykabátot nem hord már, ezeket a külsőségeket átengedi a műkedvelőknek meg a svindlereknek. Még a zenész is, amelyik hosszú hajjat hágy, az is arra gyanús, hogy avval a kopaszodását ellensúlyozza.

– Tényleg, ebbe van valami. De nekem, kedves, úgy hiányzik, hogy nem simogathatom lejjebb a maga haját, így, a nyakában is, meg itt is, oldalt, a füléről hátra, úgy, ahogy a fiúk szokták a lányok haját simogatni. Olyan drága érzés az, mind a kettőnek, nem?

Levettem a kezét, megcsókolni. S nem beszéltem már, úgy lángoltam, olyan buta lettem. Csak nyöszörögtem hálásan, elbűvölve.

Elkezdde csavarni lassan a fejét, nyöszörgött ő is, nevetősen, utánozván engem, és közelebb, közelebb jött a fejével. A combját éreztem a combom mellett. Lehunyta a szemét, és azt súgta:

– Na, pubi, mit vársz?

A szája már, félig felhasadva, ott volt a szám előtt, mint a csésze, melyből innom kínál.

Átkaroltam a nyakát, megcsókoltam. És rögtön összeöleleztünk rendesen. Csókolózhattunk tíz percig. Az ilyen tíz percbe belefér az örökkévalóság. Egyszerre váltak el a fejeink, pihenni kellett, kilihegni magunkat. Álmos szemmel tekintett rám, elhúzta lassan a vizes száját édes mosolyra, s megint betette a két szemét, megint elkezdők a csókot. Egy-két perc múlva hátrahanyatlott; derekán volt a karom, utána aléltam. Közben mint a röpke álmat, úgy láttam a pongyolának az elcsúszott szárnyán belül a bugyogó fehér csipkét meg a meztelen lábászárát. Csókolóztunk tovább, csókolóztunk hang nélkül. A szívem olyanokat lökött, szinte fájt.

Egyszer csak elengedte a nyakamat. Fölemelkedett:

– Várjál, édes, rögtön.

Felállott, a két papucsot a lábára kapta; egyik a díványon volt, a másik lenn a medvebőrön. Sietett befele a szomszéd szobába. Mikor annak az ajtaját nyitotta, a hálószoba volt az; láttam a két összesimult ágyat, jelentéktelen magyar képeket a falon, az ágyak felett valami sötétséget, bágyadt Blondel-rámában, olyasmit, amivel mint régi olasz mester alkotásával csapják be a régiségkereskedők a vevőt. Ami bútort pillanthatam, fényes borult barnát, enyhén görbe lábút, az az volt, amire akkor azt mondták: chippendale. Persze nem figyeltem, nem érdekelt engem a bútortzat, oly kótyagos fővel fordul-

tam arrafelé; hanem eltevődnek a dolgok néha az ember fejében, ha nem is vette tudomásul azokat; én is csak másnap láttam így emlékemben a bútorokat.

Perc se telt belé, jött vissza, összefogva fél kézzel a pongyolát. Nekem borult, átölelte a nyakamat, mind a két szemem megcsókolta, s aztán a hajamba dugta az orrát, és súgta, mintha titkot súgna:

– Olyan jó szagú a hajad. (Hogyne, fejet is mosattam, bay-rummal.)

És édesen nyögdecselve adott négy-öt csókot a hajamba.

Ez mind álomszép, hanem nekem szörnyű gondjaim támadtak:

– Istenem, a szobalány nem nyithat be?

– Neem, neem, ne félj semmit.

No és az ura. A férj. Azt nem, valahogy nem mertem kérdezni. Csak azt tudtam kinyögni, hogy felöltöm, kalapom, pálcám kinn van az előszobában.

Megrázta vígan a fejét:

– Ne törődj semmivel.

És a számra nyomta a száját. Sokáig ott tartotta, teljes percig is talán. Leolvadt rólam. A papucsát a szőnyegre csusszantotta. A díványra dobta magát, háttal, és hátraengedte szép lassan a fejét, ahogy elfekszik a Balatonon a hátúszáshoz, és ahogy meghalnak. Széjjelesett a pongyolának a két szárnya. A meztelen Ég volt előttem, nincs több rajta, mint egyetlen felhőske.

No most, kíváncsi vagy, ugye? Mesélem-é tovább, ami történt?

Mesélem, igen.

Hát, kérlek, nem történt semmi se. Nem. Nem tudom, megijedtem; a szobalány, a férj, az előszobában maradt holmim, vagy tán valami zörejt hallottam, vagy a lelkemben keletkezett hirtelen valami, valami üzemzavar, mintha a gépezetben lazult egy csavar, egy rúgó, s attól megáll hirtelen a gép; nem tudom, s nem tudom, mi lehetett, úgy lángoltam pedig, mint a lángoló spanyolviasz.

Ó, türelmes volt az a kedves asszony, támogatott minden gyöngédségével, amit csak elképzelsz. Négy-öt pohárka cherry brandyt is belém diktált, azt is hiába. Nem nevetett ki, nem, sőt mikor aztán a végén kínomban és szégyenemben elsírtam magam, akkor ő szeretettel nevetgélt, csókolgatva, simogatva, s szólogatott lágy hanggal, gyógyítólag.

– Jaaj, jaaj, szegény kis cicám. Nem szabad búsulni. Semmi, semmi, én nagyon meg tudom ezt érteni.

És avval búcsúztatott, mikor azután illendőnek láttam elpályázni, hogy az lesz az okos, ha most három vagy négy napon át nem látjuk egymást, föl se hívjam, csak negyednap, de mindig, mindig gondoljak rá szeretettel. És megcsókolta a számat, és elkérte a zsebkendőm egy csöpp Sousbois-val megnedvesíteni, s a zakóm hajtókájára is dörzsölt egy picit az üveg dugócskával, hogy azt mondja, velem maradjon az ő illata.

Mégis, rettenetes csúnyán éreztem magam, mikor lementem az utcára. Még nem sötétedett be, de már égtek a lámpák; lehúztam, amilyen le csak lehetett, a kalapom; biztos meglátszik a szememen a sírás; rögtön le is mentem az úttestre, a járdán szembejöhöt valami ismerős, micsoda butaságot hazudjam néki, ha észreveszi a vörös szememet.

Rettentő csúnyán éreztem magamat, gondolhatni. Föl volt az idegzetem dülva, s gondolkozni is alig bírtam, mintha görcs fogta volna meg az eszemet. Úgy lépegettem meredő szemmel; ott pattogott szembe velem egy fiáker: ha le nem ordít rám a kocsis, biztos elkaptak volna a lovak, nem vettem azt a fiákert észre, akárcsak vak volnék. És aztán jobb felé meg bal felé kaptam a fejem, hogy ráismerjek Pestre.

Igaz, hogy a világon vagyok? Igaz, ami most velem történt? Életemben nem hallottam, hogy ilyesmi fiatal férfival megessék. Elöntött frissen a szégyenérzet, és így mace-rált ez a malheur, forróságom lett, olyan, akárcsak a Rudasnak a legforróbb gőzébe léptem volna be.

A Vilma királynő útra értem ki, vagyis a Városligeti fasorba, akkor úgy hitták; neki-borultam ott egy gázlámpának, mint a részeg, aki el akar esni. S azt a lámparudat ölelve, megint sírtam egy kicsit. Azután leültem a fasori padra, mert már visszazték rám egypáran, akik itt a lámpa előtt elmentek. Most is ellépett előttem férfi, férfi meg nő együtt, meg egy-egy nő is; le-lesütöttem a fejem, mintha csak kiolvashatnák a szememből a balesetet. Elvonult többi közt egy jóvágású asszonyka is előttem, magában; megnézett. Úgy ítélt, hogy nem lenne reménytelen dolog utána mennem. Sőt egypár másod-percig haboztam is, ne vállalkozzam-é. De persze veszteg maradtam; elképzeltetik, mennyire nem volt lelki diszpozícióm a kaland irányában. Emlékszem, elnevettem magam ebben a buta kínlódásban ott a padon. Komikus, ami velem most megesett, komikus. Ott ültem tán félóráig, elkezdtem borzongani, mert már esteledett. Akkor aztán sétáltam a fasorban fel-alá, akár nőt várnék. Mondhatom, régen éreztem magamat olyan hülyének; pöccengtettem a botommal a tavaszi szélről levert gallyacskákat; így mennek, akik mélyen elgondolkoztak; én meg elkezdtem az agyamat ellenőrizni, vajon mire gondolok? De nem sikerült egyetlenegy gondolatot letartóztatni. Lehet, azért ilyen üres a fejem, mert fáradt vagyok; a padról is oly nehezen emelkedtem föl, még vissza is pottyantam egy kicsit, ahogy az öregeket látni, kiknek mindig oly nehéz felállni.

Fáztam már a sétálásban; végre fölvettem a felöltöm, ezt is elfelejtettem volt idáig fölvenni, csak úgy lógott a karomon, ahogy lejttem vele. Negyed kilenc múlt csak; mit csináljak? Még a kártyához sincs kedvem. Se senkivel beszélni nem kívánok. Legjobb lesz bebújni ide a Cairo kávéházba, itt biztos nincs ismerős.

Két tojást kértem, éppen csak hogy éhen ne maradjak. Meg egy üveg sört. De még a sörhöz is kell valami kis kedvének lenni az embernek. Kortyoltam kettőt-hármat, a többi ott maradt. Fölvettem a székről azt az esti „Magyarország”-ot, kinyitottam. Az az empire óra, az a gyönyörű nemes empire óra, fene egye meg, biztos az az oka. Mert úgy hallgatott. Idegessé tett abban a csöndben a némaságával. Jární kell az órának, ketyegni. Gyötört az a megnémult empire óra. Az az oka, igen, a szobalány, az előszobában maradt holmim, meg a férj, aki hazajöhet, még csak ez a döglött óra kellett mindehhez. Az empire óra buktatott meg. Neuraszténiás vagyok, ez az alapja persze. Istenem, milyen szerencsétlen vagyok.

Hazamentem kilenc órára. Ilyen rendetlenség nem fordult elő az életemben, mióta pesti vagyok. Lefeküdtem; oly kimerült voltam, akárcsak kétszer megkerültem volna gyalog a Svábhegyet. Olvasni sincs türelmem. Ott feküdt pedig egy halhatatlan Dosz-tojevszkijem az éjjeliszekrényen, még ha reggel nyolckor másztam is haza, elolvastam még legalább óra hosszát. Ha jól emlékszem, Szász Zoltán hozta azt a törvényt, hogy azt mondja, aki reggel hét előtt lefekszik, nem lehet tehetséges ember.

Hiányzott az olvasás; hánytam magam jobb oldalról a bal oldalamra; addig hánykolódtam, egyszer csak a fejembe állott a fájás. Halántékomba szoktam akkoriban a fejfájást kapni, csúnya valami ez a fiatalkori fejfájás, sokszor a legerősebb kombinált porok se bírják pacifikálni. Egész nap vagy egész éjszaka őrjti az embert.

Volt az éjjeliszekrényem fiókjában valami porom, meg se próbáltam most; ha már

szenvedek, hadd szenvedjek mennél jobban. Nem én találtam fel ezt az önkínzásban való kedvünk telését, de hűségesen szoktam volt beléhajszolni magamat.

A reggeli kapunyitást meg a letett tejeskannák koccanásait még hallottam; azután aludtam el valahogy. Aludtam délután ötig.

Kis adag boldogság

Szerkesztőm kedves, jó ember volt, nem csinált kázust belőle, hogy hiányoztam délelőtt (mert déli laphoz jártam be dolgozni), és be se izentem, hogy beteg vagyok. Még meg is sajnált, mikor délután a kávéházunkban elbeszéltem neki, hogy hogy kínlódtam egész éjszaka a fejfájásommal. És azt a jó tanácsot adta, ha máskor is rám szakad így éjjel a fejfájás, erős altatót kell bevenni, semmiféle altató nem árthat úgy, mint az álmatlanság. Néki, természetes, szóval se árultam el, mibe fájt belé tegnap a fejem.

Egyetlenegy barátomnak meséltem el az esetet, velem egykorú, fiatal piktornak, őt szerettem a mi világunkban a legjobban. Könnyíteni kellett a lelkemen. Elmentem érte a Japánba, a festőkávéházba, ott tanyázott ő is ozsonnától vacsoráig; lecsaltam a Kéményseprőbe, kettesben vacsorázunk, én fizetem. Sétálván a Ligetig lefele, elmondtam néki, hogy jártam tegnap délután. Sajnál, de röhögött is, nahááát... és míg csak ott ültünk a Kéményseprőben, akármiről is diskuráltunk azután, el-elröhentette magát: naháát, öregem... nahááát... én is röhögtem; olyan szerencse most evvel a kedves pofával együtt lenni, úgy tudtam a blamázsomon derülni, mikor az ő vidám szemébe néztem, mintha, ami tegnap történt, valaki harmadik személlyel történt volna, nem énvelem. Különbem nem árultam el néki, ki volt a nő, csak annyit mondtam: valami privát. Nem is firtatta, tisztességes gyerek. Ővele ilyen baj soha meg nem esett. Vacsora után konfliktus csíptünk, mentünk a Stefániára kocsikázni, ez a piktor pajtás ötlete volt. Kaptunk pokrócot a térdünkre, mert elég hideg este volt; nem járt egy lélek a Stefánián, csak némelyik padon szállott meg egy-egy szerelmespár; még téli este sincs, hogy ne láthatna az ember legalább egypár cselédet itt kucorogni a szép szív szerelem képviselőjében. Jólesett az az erős levegő a füst meg a sörszag után; jókedve volt az én Jancsimnak, jól belakott, és leszívott egy liter rizlinget; elkezdte azt az álmos kocsist biztatgatni, hogy kocogtassa a lovát, mert csak lépésben haladtunk.

Nemigen hajtott a kocsis a szóra, avval csábította végre Jancsi:

– Kapsz egy koronát a fuvaron felül, ha üget a bestia.

Öreg bácsi volt a kocsisunk, az illetet mindig tegeztük.

– Gyűh, nyee, nyeee! – ráncigálta a gyeplőt az öreg, a ló nem szívesen elevenedett, álmos volt az is.

Akkor az öreg az ostort mozgósította:

– Affenyegyenmeg, nem mégy? Gyűa, Helén!

Helénnek híjják a lovat; úgy elkezdünk kacagni, Jancsi hátravágta magát az ülésen, a lábát meg a levegőbe, úgy járt gyorscsárdást a két cipője.

Egy kicsit trappolt Helén, azután lépésbe lankadt megint; öreg ő is, mint a gazdája. Aki most újra verni kezdte Helént, igazán csúnyaság egy nővel így durváskodni.

– Ne bántsa – mondtam –, ne bántsa már szegényt.

Jancsi, az a kegyetlen Jancsi, az meg döfölte az öregembert:

– Rajta, rajta! Galoppba! Két kroncsit kapsz, ha galoppba megyünk! (Ezt mind az én kontómra!)

– Nyeeee, hő, Helén! – felállott a bakon az a vén hóhér, az ostort megfordította, nyelével kezdte azt a kiaszott gebét sújtani.

Muszáj volt a karját lefognom, hátraráncigálnom, hogy üljön le, vérig verte volna a szerencsétlen párát. De még mindig erőlködött, kajabált szenvedélyesen:

– Helén, Helén, hogy az a...

Mi meg úgy kacagtunk megint a Helén néven, az oldalamat éreztem már.

Boldogtalan volt az egész fiatalságom, amellet annyit nevettem húsztól harmincig, egy komolyabb természetű férfiúnak elég lett volna háromezer esztendőre.

Becsületére legyen mondva Helénnek: se az ostornyél, se a kocsis lehangosabb uszítása nem bírta a vágtaiba belécsalni. Jancsinak olyan jókedve kerekedett, elkezdett danolni. Volt egy tucat nótája olyan, mindig mulattatni tudott bennünket azokkal. Szolnoki fiú Jancsi, ott szedte Szolnok tájékán a dalait. Igen élveztem, amit most is énekelt, vagyis óbégatott keservesen:

*Idesanyám, mossa ki az ingemet,
Mossa ki az én pirosló véreimet.
Kilenc helyen, kilenc helyen
Varrta be a fejemet a főorvos,
Zsandárokkal ingerkedni de bajos.*

Pláne szerettem, tiszteltem a második nótát, azt én kértem, hogy danolja:

*Cukort adnék ennek a madárnak,
Hogyha megmondaná a babámat.
Mer olyan szépen ki tudja fütyölni,
Melyik legény melyik jánt kedvelli.*

Ezt már vele danoltam, ezt a halk szavú nótácskát. Azután a vállára buktam Jancsinak, felsőhajtottam a csillagokhoz, kitalálja mindenki, mire gondoltam. És azokba a didergő csillagokba nézván, gondolatomban könyörögni kezdtem a jó Istenhez... de rögtön abbahagytam, nem tudom, nem szemtelenség-e ilyen ügyben az Isten segítségét kérni.

Ugye, mi olyan jóba vagyunk, kedves Olvasó, elmondhatom Neked bizalmasan, ami másnap, azaz a hölgnél tett látogatás után való harmadnap a Casino de Paris-ba történt; volt ott egy kis táncosnő, akihez nemrégén már intéztem egynéhány nyájas szót. Három óra tájban, mikor szabadult egy szeparéból, melléje telepedtem, elkezdtem néki szabályosan udvarolni. Ötkor azután, akkor mehetnek haza a táncisták, hazakísértem az édest, és nála maradtam nyolcig. Evvel a kis szerelmeskedéssel nyugtattam meg magam férfiúi erényeim felől. Ilyen esetekben nem mentem már haza, gőzfürdőbe vonultam; fürdés után lefekhetett az ember egy órára; cipőjét azalatt kifényesítették, azután reggelizhettünk, borotválkozhattunk; tíz óra előtt frissen vonultam be a szerkesztőségbe.

Másnap délután aztán telefonoztam. Hogy örült! Nehezen várta már, hogy jelentkezem. És hogy holnapután menjek föl. Holnap, sajnos, nem lehet.

Ó, az a holnapután, az nagyon szép volt. Gyönyörű volt. Bánataim, kiábrándultságaim közt életemben sokszor idéztem ennek a délutánnak az emlékét vissza, nem árthatott annak semmi, ami azután történt a fekete szépséggel való barátkozásom napjaiban.

Olyan édes volt és olyan kedves volt az asszony, igazán, amilyennek elképzeltem, mikor megismerkedésünk után hazamentem, mikor már az ágyban voltam, és utolsó cigarettám füstjébe belémerengtem.

Megmagyarázta most, pihentünkben, a nyakam ölelve, suttogósan, mintha hallgatóznának, magyarázta, mi volt az oka a minapi malheurnek.

– Az volt a baj, drága kisfiam, tudod, nagyon hamar értél el engem, túl hamar. Belül még nem voltál elkészülve erre a nagy szerencsére. És még alig is ismertél, ugye, a lelkemben egy kicsit idegenkedtél tőlem, nem, nem, ne szólj bele, gyerekem, ez így van. Védekedtél, igen, mert az illúziódat, az ábrándodat el akarják rabolni. Én voltam a hibás, persze. Váratnom kellett volna téged egypár napig. De nagyon kíváncsi voltam rád. És én nem szeretem a faksznikat. No most tessék megcsókolni, legalább öt perce nem kaptam pusztit.

Mulatságos volt az asszony, vagyis most már jogom van csak Lolát mondani, ugyebár; nem Lolának hitták, de a Lola jobban is illett volna rá, mint az igazi keresztnéve. Ő már első nap tegezett, én meg magáztam. Persze buzdított a tegezésre, de ez nagyon nehezen ment volna. Először is tiszteltem mint feleséget, és valahogy közönségesnek éreztem a férfi meg a nő tegeződését. Pláne ez az asszony, ez a Lola idősebb is volt nálam; lehetett harminc-harminckét éves; nem éppen magas kor, de arra elég, hogy nekem imponáljon. Ez az érzésem mai napig megmaradt, hogy ti. húzódozzam az asszonyokkal való tegezéstől. Az urak vígan tegeződnek a barátaik feleségével, ha semmi nincs is köztük, csak ugyanahhoz a kompániához tartoznak. Kicsit meglep ez mindig engem. Nem tudom, beléjátszhatik ez is az én tartózkodásomba, hogy szegények gyereke vagyok; nem, nem szabadul az ember egy életen át attól az elfogódottságtól, ami megszállotta, mikor legelőször úri nép közé keveredett.

Igen, Lola tegezett, hanem per maga is szólott hozzám, a legmélyebb gyöngédség pillanataiban (én meg az ilyen pillanatokban tegeztem őt), sőt úgy is csinált néha, mintha harmadik személyről volna szó: jó neki, a drágának? Meg kényeskedve, kedveskedve szokott így kínálni: most ő kap egy bombont. Vagy: most pedig rágyújt az édes.

Hogy semmi nyugtalanság, semmi félsz ne bántson, megmondta Lola, a szobalánya meg van nevelve, sose jön be, miután az ozsonnát felszolgált, csak ha csöngetnek néki. Az urától sincs mit tartani, az ügyvédi iroda az Andrássy úton van (valami másik ügyvéddel együtt működik), háromkor megy az irodába, onnan hat után a kaszinójába, haza sose kerül nyolc előtt, kivéve, ha színházat beszéltek meg, vagy meghívásuk van vacsorára, s hamarabb kell itthon lennie, hogy átöltözzék. És hogy az urának eszébe se jutott soha féltékenykedni. Úgy megbízik benne.

– Látod, cica, a virágodat is nyugodtan betehetem ebbe a pohárba, nem kíváncsiskodik majd.

Úgy bocsátott el, háromnegyed nyolc tájban, az előszobában még egyszer odahúzta a fejemet, és mind a két szemem megcsókolta:

– Hogy csak engem szeress, csak engem. Ha megcsókoljuk a kedvesünk szemét, nem fog tudni mást szeretni.

Milyen fellobogózott lélekkel léptem ki a kapun, micsoda büszkeség, boldogság öntött el, szép volna, ha le tudnám írni. Siettem, mintha sürgős utam volna. Mély lélegzeteket vettem. És kifeszültem, felvágtam a fejem, úgy, mint aki a Talpra magyart készül elszavalni. Jött ott rögtön a járdán szemben egy rendőri riporter, névtelen siheder, az a fajta szerkesztőcske, aki kollégámnak szereti az embert szólítani. Szépen kalapot emel, buk-

tatva a fejét, én meg, mint a bolond, kinyitottam a két karom, szervusz!, és megöleltem, és pofon csókoltam.

Soha persze meg nem állottam azelőtt, ha találkoztunk, és nem is tegeződtem vele. Azt hihette, becsíptem. A Körút sarkán meg a legelső lánynak (olyannak, akit Párizsban régente *peripatéticienne*-nek híttak, Hellas sétáló bölcsészei példájára), aki nyájasan megszólított, adtam egy koronát, ezek, szegények, boldogok, ha húsz fillért kapnak az utcán némelyik jószívú úrtól. És mindenkire ráragyogtam, aki szembejött a járdán; Istenem, ma is csudálom, hogy azok, akik szerelmesek és boldogok, azok is olyan közömbös pofával tudnak az emberek közt járni, oly szeretetlennel, oly részvétlen.

Fel-felnyílt a szám, mintha szólni akarnék vagy dalolni; egyszer-egyszer hangot adtam lelkesedésemben, csak annyit: aaa. Persze, nem volt ez szándékos, félig öntudatlanul engedtem a számra ezt a hangot. És aztán elnevettem magam, félhangosan, többször is; nyéríteni szerettem volna, mint a csikó, s nekiiramodni, nyargalni, olyan tüzes jókedvem volt, úgy áradt bennem az élet.

És aztán emlékszem, rágyújtottam, és eközben megéreztem a kezemen a Lola parfümjét. És szagolgattam a kezem fejét, le-lehunyt szemmel, így szoktam valaha kisfiú koromban mosdás után a kezem szagolgatni, olyan kellemes volt, olyan finom nekünk, szegény gyerekeknek, annak az olcsó kókuszszappannak az illata.

A szelet se felejtettem el, azt a lelkendező tavaszi szelet, elkezdett a fülem mellett suhogni, suhogni, mint a zászló, s aztán zendülni-zúgni, mert azt is tud, oly sejtelmes, rejtelmes zúgással, akár a telegráfrót; valami elbűvölt érzést kaptam: mintha hozzám szólna ez a szél, és mintha az én hírem vinné, szalad, szalad újságot a szerencsém, a boldogságomat.

Diszkreció

Úriasszony szeretőm van. Úrinő a kedvesem. Úrinő. Úriasszony. Így tetszett jobban: úriasszony. Ez mintha még előkelőbb volna. S szebb is ez a szó, élvezetesebb. Kóstolgattam a szót, szopogattam, úgy tettem, mint a gyerek, amikor nem tartja a nyelvén a cukrot, hanem a kezében van, és be-bedugja a szájába, két ajka közt végighúzza. Meg úgy voltam vele, mint aki likórt iszik, sajnál magától egy tisztességes kortyot, vagy az élvezést kívánja fokozni, s egy-egy csöppet ejt csak a pohárkából a nyelvére. Dolgozás közben, meg a levest nyelve, meg a füstöt húzva a cigarettámból, előkaptam ezt a rangos és kéjes szót, egy-egy kis adagot merengeni rajta, sőt mikor olvastam is, fölvettem a fejem, a szememet lehunytam, úgy idéztem azt az úriasszony szót, és élveztem, nem gondolva hozzá semmit se. Még el is suttogtam magamnak, hogy halljam: úriasszony, úriasszony. És aztán válogattam, hogy szebb, hogy úribb: ha úgy fogalmazom, hogy úriasszony a szeretőm, vagy úriasszony a kedvesem, vagy úriasszony a babám. A legkedvesebbnek a *kedvesemet* éreztem, mindenesetre, hanem a legjobban csábított a *babám*, ezt hittem az igazán elegánsnak, egynéhány gavallért már hallottam, hogy úgy említik a nőjüket: a babám, és úgy tippeltem, hogy a gróffiak, bárófiak mind csak babámnak ejtik a nőt, akit elszédítettek, vagy akit bizonyos havi gáziért bérelnek.

Szeretném összeszedni apró adatait a külső-belső viselkedésemnek ezekben a napokban, mikor friss volt a Lolával való viszonyom. Igaz: a *viszony* szót is szerettem. Viszonyom van egy úriasszonnyal. Úriasszonnyal van viszonyom. Az addigi privát szoknyák esetében sose fogalmaztam így a gondolatomat.

Azokkal egyszerűen csak dolgom volt. Lolával viszonyom van. Olyan érzés, mintha tisztí rangot kap az önkéntes, aranycsillagot a nyakára. Lola lesz életemben az első, akivel majd szakítok. A többit csak otthagytam, szó nélkül. Képződtem, olvasmányok nyomán, hogy a végén lázas jeleneteink lesznek, drámaiak, sírni, zokogni fog, elájul, azután fényképet, leveleket küldünk majd vissza egymásnak. És aztán elszégyelltem magam, hogy már meg tudott a fejemben a szakítás fordulni. Mikor lesz még az, Istenem.

Igen, annak az emléke futott át az imént a homlokomban, hogy megkívántam egy finomabb fajta öltönyt, meg szerettem volna drágább ingeket, szebb zsebkendőket, meg még egy pár új cipőt is. Kicsit elegánsabbnak kell lenni egy úriasszony babájának. Szabó, suszter régen nem láttak egy vasat se tőlem, nagyon utáltak már, szó se lehet róla, hogy még valamit felírjanak. Honoráriumot, előleget mindig elkártyáztam, tartoztam az összes főpincéreknél. Tíz-hús koronánál többet különben sem adnak az embernek. Nagy bajomban Gergely Pista bácsihoz fordultam. Annál a lapnál dolgozott Pista bácsi is, amelyiknél én. (Félek, hogy nagyon felejtik már elfele Gergely Istvánt, azt a gyönyörű és kellemes embert, aki poéta volt és vezércikkíró, zenekritikus. És nagy kártyás, nagy szerelmes, regényhős. Tudtuk Gergely Pista bácsiról, hogy mindég adnak kölcsönt néki kisebb bankoknál, muszáj adni ilyen szép és híres embernek.)

– Hol térdepeljek le egy kis bankkölcsönért, drága Pista bácsi?

– Mennyi kéne?

– Vagy háromszáz korona.

– Megállj csak. Eredj el, fiam a Tűzhely Szövetkezethez. Annak az igazgatójával talán lehet beszélni. Ne sírjál neki, akkor vasat se ád. Legjobb ancúgod vedd fel, és lakkcipőt. Kesztyűd van, ugye, a kesztyű a kezedbe legyen. Azzal kezded, legyen szíves, fizettesse ki a konflisodat, a kocsis nem tud visszaadni. Vedd elő ezt a húszkoronást, hogy lássa, van pénzed, ne, a húszkoronást átadom erre a célra, visszaadd, gazember, mert agyonváglak. Megkínál majd cigarettával, princeszásza van, nem veszed el, bocsásson meg, nem tudsz szívni, csak egyiptomit. Kihúzkod rögtön az egyiptomi dobozt, visszakínárod. Ennek a piszkos kis haramiának imponálni kell.

Igaza lett Pista bácsinak. Úgy ítélte tudniillik, hogy a Tűzhely nem ad majd háromszáz koronát, legfeljebb kétszázat. Pedig két kezesem is volt a váltón. Egyik maga Pista bácsi. S persze, szörnyű nagy kamatra kaptam azt a kis kölcsönt.

Amit különben sohase fizettem meg: az első törlesztés előtt megbukott a szövetkezet, az igazgatót bezárták.

Egy délután elvittem Lolához Verlaine-t, felolvastam néki olyan verseket, amelyekért a legjobban rajongtam. Itt-ott meg kellett egy szót magyaráznom; tanult Lola franciául, de elhanyagolta ezt a gyönyörű nyelvet. Különben élvezettel hallgatott, a hajam simogatva gyengéden, és egy-egy gyönyörűen zenélő sort négyszer-ötször elsuttogott behunyva szemmel.

Megkérdeztem, ki a kedvenc költője.

– Tudja isten, nem is gondolkoztam még rajta. Leánykoromban Kiss Józsefet nagyon szerettem. Meg Farkas Imrét.

– De most kiket szeret?

– Téged, csak téged. Mm...

Meg kellett csókolni. A költészet abbamaradt.

Nem láttam könyveket Lola körül, ez bizony fáj egy kicsit. Se az ura ágya mellett az éjjeliszekrényen soha könyvet nem láttam feküdni. Vagy elviszik onnan reggel? Képte-

lenség volt az én szememben, ma is az, hogy polgári rendű valaki olvasás nélkül aludjék el.

A magamfajta a barátaival legtöbbit az olvasmányairól beszélget. Lolához is lelken-dezve szaladtam Balzacról meg Tolsztojról referálni, meg Flaubert-ről, ha új Flaubert-t olvastam. Lázítottam, muszáj elolvasni néki ezt, azt, amazt a halhatatlan szép könyvet. Igen, igen, csak hozzam el, majd, bár el se képzelhetem, mennyi dolga van mindig. A vicceket, azokat roppant szereti, ahányszor tiszteletemet tettem, megkérdezte, hoztam-e valami jó viccet. Óriási nagyokat tudott mindig kacagni.

Bizony nem esett jól nekem, hogy Lolának nem olyan életszükséglete a könyv, mint azt egy művelt úriasszonyról gondoltam volna; de ez a csalódás csak az eszméletem mélyeiben foglalkoztatott, azt, hogy ártott volna az illúziómnak, nem mondhatom, annyira rajtam volt az én szép úri kedvesem bűvölete.

Tudtam, éreztem, természetesen, hogy a legszentebb diszkrecióval tartozom Lolának, az úriasszonynak.

Volt már eset rá, több is, hogy diszkkrét voltam: mikor ti. szégyeltem volna, ha külső, micsoda méltatlan nőkkel szerelmeskedem.

Pedig most milyen büszke lehetnék, ha tudnák ezt a barátságomat, hogy irigyelnének Lolát látván, és mennyire imponálnék! Fáj, hogy erről a dicsőségről le kell mondani. Kárpótol majd a magam finom, szép érzése, olyan díszem lesz a diszkreció, mint ha gyémánt nyakkendőűm lenne, olyan értéknek és olyan szépségnek fogom magamon érezni.

A mi berkeinkben, ott aztán nem volt divat a diszkreció! Azok az ifjú szerkesztők, akik kritikusok voltak, vagy már novellát is írtak, szóval akiknek nevük volt, és akik barátok voltak, azok mind a nőket elárulták egymás közt, és a legrészletesebben számoltak be egy-egy kalandjuk felől. Kötelesség volt ezzel egymást szórakoztatni. Ez mind élet, irodalom és ez a legeslegszentebb szentség.

Valamint szenvedély lett a kompániában az éjszakai álmainkat mesélni. És rávetettük magunkat az álmokra, fejteni, magyarázni. Akkortájtban ragadtak el minálunk is a Freud atya tanai.

Kivált két barátunk volt olyan tüzes, nem hagytak békét senkinek, aki fiatal szerkesztőt, piktort, muzsikust, színészt valami nővel láttak, az asztalukhoz hívták a New Yorkban, leültették, és rögtön: ki az illető nő? És hogy kezdődött az ügy? És hol tartanak? Amelyik ifjúnak nem akaródzott vallani, annak az inkvizitor az álla elé tartotta a tenyerét, úgy biztatgatta:

– No, öregem, pökd ki.

Vagy:

– Ide csurgassa, fiam.

(Tudtuk egy népszerű detektív felől, az vallatta így akkoriban a gyanúsítottakat, a markát odatartva: köpjél, pajtás, köpjél!, egy-egy izmos pofonnal is bátorítva azt a szégyény tettest.)

Amellett hordta az ember áhítatosan a szíve titkát Sándor bácsihoz, Bródy Sándorhoz, úgy uralkodott ő felettünk, mint az indián törzs felett a kacika. Odatelepedhettünk az asztalához a New York erkélyén délután, ozsonnatájt. Semmi érzésünk, eseményünk, se boldogság, se bánat addig nem volt érvényes, míg azt Sándor bácsi előtt nem referáltuk. Ő ítélte meg a szívügyeket, betegséget, a betűvel való vergődésünket, minden problémánkat.

Önuralom kellett, mondhatom, hozzá, hogy Sándor bácsi előtt is elhallgattam Lolát. Nem mertem a szemébe nézni. A lelkiismeretem nem volt tiszta.

Szerelem, ó, szerelem

Május lett már; olyan üde volt az a május, délbe se lett igazi meleg, csak a nap sütött tündökölve, élvezettel tartották oda a napnak a képüket, akik a korzón a Buchwald-székekben napozni szoktak, a szemüket összehúzza. Olyan május volt, nem győzte az ember a levegőt beszedni, szinte vágyott arra, hogy szétszakadjon a melle, mikor lélegzik mélyen és még mélyebben, mert nem bír az ember a szabadság és boldogság vágyával, az álmaival, nem bír a szívével, lelkével.

Jaj, hogy nem sétálhatok Lolával, de gyönyörű lenne járni most kettesbe délután, alkonyatig, késő estig a Ligetet, a Szigetet, Budává menni, bujkálni, kézen fogva egymást a Várhegy bokrai közt, meg a Bástyára könyökölve nézni a zöldbe borult dombokat, azt az ismeretlen Svábországot. Egymáshoz szorulva hallgatni, csak össze-összemosolyogni, merni az egymás szeméből a szerelmet, boldogságot. Vagy a propellerre ülni, amelyik Leányfalura visz; annak a fényes fehér hajócskának, hajókázásnak mindég oly ünnepi hangulata van, pláne, ha két szerelmes áll a propeller orrán egymást derékon fogva, s nézván előre a napfénytől csillagos vízre, két idegen, akiről itt nem tud senki semmit, se ők nem tudnak senkiről, semmiről, nem is a mi nyelvünket beszélik. Álomországba valók, utaznak a messze-messze Üdvösség szigetére. Hogy irigyeltem mindig az ilyeneket, ha könyvvel ültem a propelleren, hogy tiszteltem őket, akármilyen buták és műveletlenek. Magasztosabb szimfónia hömpölyög őbennük, mint a Beethovenéi; Goethénél, Danténál különb poéták ők, mert ők a Költészet; őbennük lángol és ragyog a legjobban az őrült tűz, ami az isten. Mert ők ketten a Szerelem.

Szerelmes szerettem volna lenni, azt érezni, hogy szerelmes vagyok Lolába.

Igaz lelkemre nem mondhatom, hogy voltam-e már vagy se valakibe szerelmes. Tetszettek sokan, hogyne, diákkoromban például közel se férhettem olyan lányhoz, aki a *flammém* lehetett volna; azok a bús merengések, amelyekbe estem, mikor tizenhat meg tizennyolc éves koromban egy-egy szép úrilányra gondoltam, és azok a mély sóhajtások, az nem éppen szerelem, ugyebár. Akiket azután elértem, az egy se olyan volt, hogy az álmom teljesedett volna. De mégis, nem akarom letagadni, szerettem egynéhányat egy kicsit. Meg olyan nő is, aki után csak sóvárogtam; hiszen az a vak epekedés, az is valami szerelem, nem?

Mi a szerelem, milyen mélység és milyen magasság az? Hány hőfok és hány karát a szerelem?

Szeretni akarom Lolát, ő megérdemli, mert úriasszony. Talán amit eddig érzek, az is egy kis adag szerelem már. Mondjuk, annyi, mint egy kuplé zenének.

Mindig jobban ragaszkodom ehhez az édes nőhöz. Tanulok is tőle, nevelődöm, mármint szerelem dolgában. Nem is sejtettem, mennyi tanulnivalóm van még.

Úgy hiányzik Lola némely nap, alkonyatkor, mikor olyan szép együtt sétálni, s némely este fáj, hogy nem lehetünk együtt. Nem csak arra a futó ölelkezésre kell nő; milyen jó mellette lenni, gyönyörködni benne, beszélgetni vele, lelkünket összeszűrni, élvezni a hangját s az illatát, mikor a kezét emeli, vagy közelebb hajol, és az ember orrát a parfüm meglegyinti. S milyen jó vacsorázni kettesben, rendelni néki, büszkének lenni az ő sikeres kalapocskájára, büszkének őrá mindenestül, mert ide-idesandítanak az urak, tetszik önagysága. Ő és színházba menni együtt, a két földszinti széken egymást mindig érezni, kezünket suttyomban összeakasztani, s egymásra pillantani néha, egyszerre; milyen titok az, milyen csoda, hogy másodperc késés nélkül pillant át a másik is, mikor az egyiknek eszébe jutott a párjára nézni.

Fájdalom, ezek az örömök az én számomra tilalmasak; diszkrétnek kell lennem, sejtetem se szabad, hogy én itt udvarló vagyok.

Azt mondom egy délután néki:

– Drága Lola, kérek valamit magától.

– No mit, mőkuskám?

– A fényképét. Egy kicsi képet, akár csak valami Kodakot.

– Nohát... – elnevette magát, még a kezét is összecsapta.

– Fényképet, aranyom? Itt vagyok magam neked, minek az a fénykép?

Mondom, olyan keveset látom, és olyan sokat nem látom; jólesik majd nézni a képét, nézegetni. Megvallottam néki, mert olyan különös valami, s tudom, mások is ismerik ezt a tünetet, hogy néha, mikor az arcát magam elé képzelem, egyszer csak eltűnik előlem az arca, sőt van rá eset, hogy egyáltalán nem, pillanatra sem akar megjelenni a lelki szemem előtt. Pedig hogy kívánom!

Igen, ő is tapasztalta már ezt, ijesztő! Mi minden titokkal teli az élet, meghülyül az ember, legjobb nem gondolkozni.

– Olyan kicsi fényképem nem hiszem hogy volna; ami van, albumba van ragasztva. De majd kérek kópiát valamelyik fickótól, aki fotografálni szokott, ha kiránduláson vagyunk. A tárcámban hordasz majd, édes? – és megcsókolt, mert azt hitte, a fényképet a tárcámba kérem.

– Isten őrizz, elveszíthetem azt a tárcát. Az éjjeliszekrény fiókjában fogom tartani, rajtam kívül senki se látja.

Azt mondta, nagyon meg van hatva, hogy a fényképre gondoltam, hogy énbennem ilyen szép idealizmus lakik.

És aztán, emlékszem, rám támadt vidáman, miért nem hívom soha énhozzám. Csak szabad hölgyeket fogadnom? Úgy szeretné a szobámat látni, s talán illenék is, hogy néha ő jöjjön hozzám, hiszen az a rend a világon, hogy a nő járjon a kedveséhez.

Hű, azt aztán nem! Isten őrizz! Megláthatják. Sose lehet tudni, dolga lehet egyszer abban a házban valakinek, aki ismeri.

– Ugyan! Nem kell az asszonyokat féltetni, mindig ki kell tudni vágni magát egy asszonynak. Minden házban lakhatik varrónő vagy jósnő, annál voltam.

De nem, nem, nem engedem eljönni. Egy kicsit azért is nem, röstellném azt a közönséges hónapos szobámat.

Annyira mentem a diszkreciómban, hamarosan elmentem a New Yorkból, ha néha bejöttek oda Loláék színház után vacsorázni. Félttem, hogy odahívát az asszony az asztalukhoz. Fájt a szívem pedig, jólesett volna közel lenni hozzá. Odalestem; úgy tudtam élvezni, hogy a fátyolát fölcspentti az orra alá, mert egyet kortyol a sörből, amit már letett a pincér elébük. És élveztem a fejének azt a finom kényes kis buktatását, mikor a dekoltázsba lepillant. Ó, elveszték az idővel ezek a drága nüanszai az asszonyi életnek; nincs fátyol, merő meztelenség már a nő; s azt se látjuk, a járdán hogy fogják össze tanult ujjukkal asszonyok, lányok a szoknyát, hogy a bokát se szolgáltatassák ki a férfiszemnek.

Milyen mohón gusztáltuk, mikor kocsira szállottak a hölgyek, akkor egyik lábbal föllépve, látszik a másik láb a szoknya alól, néha térdig is látszik, ha csak pillanatra is!

Azért is nem érzem még, hogy szeretem az én Lolámat, mert nem tudok eleget reá gondolni. Sokat ülök a barátaim közt, még többet a baccarat-asztalnál. A kártyát, azt a gyalázatos kártyát, legalább azt kéne leszokni. Mennyi munkát, mennyi olvasást, meny-

nyi jó levegőt mulasztok; mennyi idő vész kárba, mennyi ifjúság és mennyi lelkem pusztul a kártyázásba. Nem is foganhat és nem mélyülhet valami nemes érzésem ebben a züllött állapotban.

Két napig nem mentem fel az Otthonba. Szentnek kezdtem magam érezni.

Harmadik nap nem állottam; fölmegek, mondok, de csak egy órára.

Nem lehet rajtam segíteni.

Igen, a minap, mikor a New Yorkban volt Lola, egy jóképű szőke fiú is ült az asztaluknál, monoklis; oly szemtelenül csillant-villant az a monokli Lola felé, s ő is, az asszony, szemmel láthatóan nyájásabb volt az új ficsúrhoz, mint a másik két ipséhez, akik velük ültek. És még azt is észre kellettennem, hogy beléereszti Lola a pillantását a szőkének a szemébe, olyan illanó módon, ahogy az én szemembe látogatott volt a kaszinóban. Nagyon nem szerettem ezt látni. Rögtön meggyűlöltem azt a monoklit. És Lolára is dühös lettem. Hanem a sötét dühömbe valami kis öröm is beléragyogott: nini, féltékeny vagyok! Azám, eljutottam a féltékenységig. Nem lehet már a szerelem messze. S igyekeztem mindjárt úgy magyarázni a Lola csábító munkáját, hogy csak hódítani akar és nem hódíttatni, mindig kell a siker néki, mint a színésznőnek; hiszen szinte minden takaros asszony űzi ezt a játékot; és talán az urát is mulattatja az én Lolám azzal, hogy bűvöli a hímeket.

Mulatságos: az urának is volt monoklija, de csak vasárnap. Hétköznap nem láttam a szemén; ha bejöttek a New Yorkba. Szóba hoztam Lola előtt a monoklit.

– Igen – azt mondja –, hiába csúfolom érte, felrakja azt a hülye monoklit minden vasárnap, meg hordja karácsonykor, húsvétkor, pünkösdkor, meg ha lóversenyre megyünk, meg ha fürdőhelyen van nyáron. Ilyen majom.

Összeadhattam aztán Pesten egész típust azokból az ábrándos polgárokból, akik vasár- és ünnepnap monoklit húznak.

Közeledem a szerelem felé, közeledem, mint a hajó az Aranyszarv felé. Szigorúan hű vagyok Lolához. Megígértem annak a kis táncistának, akit meséltem, hogy fölmegek másnap a kaszinóba: nem mentem. Azóta se mentem, félni kellett, hogy megint hazacsábít, nagyon kedves kis bogár volt. Aztán meg ostromot indítottam volt egy színházunk pénztáros hölgye ellen, már egypár este belátogattam hozzá az előcsarnokba, kezdés után, mikor egyedül kuksol ott a ketrecében; özvegyecske, a könyveket imádtta; vonzott hozzá, hogy színháznál van, de civil; ami még jobban ingerelt, az az, hogy a szép fehér bőre teli van szeplővel. A szeplős nő mindig is érdekelt; ez csak nem perverzitás? De jött a kaszinóban való felolvasás és Lola, többet nem jelentkeztem a pénztárnál.

Meg azután dolgom van a kabaréban, meg főpróbára megyek; ilyenkor mindig ütközik az ember kezdő színészlánnyal, növendékkel; némelyiknek még ilyen gyönyörű májusban is lakatlan a szíve, s oly repesve várja azt a valakit, akit méltónak ítélhet kvártélyosának lenni. S jön a járdán legalább minden negyedórán olyan guszta leány, az ember felkapja rá a fejét, és utána is fordul; nincs támadó szándék az emberben, csak konstatálja a lány arcának a bájos voltát és valami kis egyéniségét, meg konstatálja hátulról, hogy a testalkata milyen elfogadható. A lánynak illik közönyösen tovalépkedni, de megesik, hogy ügyesen rávillant egy mosolyt az emberre, vagy hogy visszafordítja a fejét, mikor utána néztél, az ilyen pillanat bevezetése lehet egy kalandnak, egy hosszú szerelemnek, akár egy boldog vagy szerencsétlen házasságnak. Akad olyan lány is, aki megsértődik attól, a buta, hogy megnézték, félrerántja a fejét, csúnya grimaszt ad, eset-

leg végigméri büntetőleg az embert, sürgősen; ó, kaptam eleget én is életemben ilyen kellemetlen tekintetet, mikor pedig én se akartam semmit, csak odapillantottam a lányra, meglepődötten, üdülni, szépet élvezni, egy kis témátlan álmot látni. Mi volna itt illetlen, tolakodó? Hiszen ez bók, hódolat, sőt egyenesen istentiszteletnek vagyok ezt hajlandó mondani. Egy szép kutya sose morog az utcán arra, aki szeretettel megnézi.

Csak azt akartam mondani, eszem ágába nem volt most reagálni szívélyes visszánézésekre, idelopott mosolyokra. Nem kérek a szerencséből, köszönöm, senki nem kell, Lola kell csak, mindennap több Lola kell.

Májust írtunk már, de némelyik este még koncertre lehetett menni. Ó, azok a nagy zenék elmélyítik majd a szívemet. Hát elmentem mind a koncertre, hallgattam Csajkovszkijt, Bachot, Beethovent; jó hátra ültem mindig, hogy valamelyik zenekritikus mellém ne telepedjék (gyéren ülnek már ilyen meleg esteken a teremben), hogy ne zavarjon senki az áhítatomban, a nosztalgiámban; becsuktam a szemem, úgy adtam át magam mindig a szentséges szimfóniának. Lolára gondoltam, természetes; kigomboltam a lelkemet, zúduljon belé a fény, a tűz kapjon belé, lángoljak, rajongjak, lázat kapjak; valami csodálatos megrendülést vártam, valami bibliai felmagasztosulást vagy az életérzés boldog megvadulását, valami őseemberit. Azt vártam, vízióim lesznek, hallucinációim. A vége mindig az lett, sőt már a közepe, hogy elaludtam. Minden szimfóniás estén elalszom, nem vagyok zeneértő. (S mindig restanciában vagyok az alvással.) És aztán, biztos mással is így történik, mikor nagyon el akarok vonatkozni, átszellemülni, akkor az isten tudja, micsoda gonosz szeszélye ez az agynak, csak azért is észreveszek mindenféle buta dolgot ott közel, egy előttem ülő bácsi nyakán a keresztvágást, és az foglalkoztat, meg ennek a csúnyácska lánynak itt oldalt tije van, az orrát rángatja; azt kezdem figyelni, s el próbálom képzelni az ő ismeretlen életét. Hiába vergődöm magamba, hogy hagyjam már a fenébe, nem sikerül, nem, nem, megint csak visszánézek arra a profilra. Meg a jegyszédő duruzsol odakint az ajtónál valakivel; kényszerít valami, hogy füleljem. Az egész hangulatom tönkre van persze téve.

Mire emlékszem még? Igen: emlékszem, azt hallottam valakitől, hogy a szerelem akkor kezdődik, mikor álmodik az ember a nővel, végződni pedig akkor végződik, mikor elfelejtjük a nő telefonszámát. Nohát, vártam, vártam, hogy álmodom egyszer Lolával. És álmodtam is csakugyan: de olyan jelentéktelen hülyeséget álmodtam, a New York előtt mentem el, láttam a forgóajtón kifele jönni Lolát más nővel, és férfiak is tolakodtak ott. A tünedező alakok közt elveszett Lola, s aztán mikor újra megláttam, bajusza volt, olyan kifent bajusza, mint a cirkuszigazgatóknak. Mit jelenthet ez? Semmit, az ilyen butaság nem számít. Ha tudnának a barátaim Lola felől, biztos nem merném elmesélni nekik, szégyelleném. Szóval, ez az álmocska még nem a szerelem.

Azért néha reméltem, képzelődtem; emlékszem, egyszer például a villamoson voltam, újságot olvastam. Egyszer csak Lolára kezdtem gondolni, mert holnap fel kell hozzá menni. Észrevettem már előbb, hogy a szomszéd belésandít az újságomba. S hirtelen az arcomba néz az az ember, türelmetlenül, hogy mért nem lapozok már átal? Még pardont is rebegtem zavaromban. Kiestem abból a szenzációból, amit olvastam, Lola miatt. Ez szép, ez már valami, ó, istenem!

Vittem néki könyvet, már másodszor. Az első valami Balzac volt (magyarul), a Cousin Pons, ha jól emlékszem. Nem volt hozzá türelme; másodszor a Manon Lescaut-t adtam oda Lolának, ó, milyen kezessé teszi majd a szívét ez a szépséges szomorú regény, százszor többet kap a könyvből, mint ha az Operában látja a Manont. Milyen jó lesz, milyen édes, Manonról meg Des Grieux-ről beszélni vele.

Valami tíz napja kapta a könyvet, felét se olvasta még el. Borzasztó, igazán, mennyi elfoglaltsága van egy asszonynak. Szabóné meg hajápolás, meg gyöngyfűzőnő, meg a köteles látogatások, barátnékkal való randevúk, zsúrok, az a sok öltözködés, és még az édesanyjékhoz is minden másodnap felszalad. Anyjának olyan rossz szokása volt, bejelentetlenül jött mindig a lányához, Lola aztán leintette, s ő jár a mamihoz azóta; azért is, azt mondja, mert fogalmuk nincs a mamáknak, milyen drága az idő, elülnének déltől késő estig az embernél.

Igaz: arra is emlékszem, ezekben a napjaimban hogy sajnáltam azokat a csúnya s jelentéktelen fiúkat, akiknek semmi dolguk nőikkel nincsen. Akik mindig hallgatnak, mikor asszonyról, lányról beszélünk. Akik csak az úgynevezett örömeánnyokkal ölelkeznek. Hogy nem jajgatnak ezek szegények. Hogy bírják így az ifjúkort, mikor az ember főfoglalkozása a szerelem kell legyen.

Egy délután szép, finom email kezelőgombbal lepett meg Lola.

– Úgy megtetszett, megvettem neked, cica.

(Igen egyéni valami a mi barátságunkban, hogy ő cicázott engem, a fiút.)

Nagyon meghatott a Lola figyelme. Kicsit zavarba is jöttem. Hogy is jutott eszébe, milyen alkalomból.

– Abból az alkalomból, cicám, hogy se névnapod nincs, se születésnapod.

Ilyen kedves ez a Lola.

Május vége felé meg avval rukkolt elő, nyaralni megy egy hónap múlva, milyen rossz lesz egymástól távol lenni. Vagy szabad lehetek én is júliusban? Hát hogyné. Éljen, hát jöjjenk én is oda, ahol ő lesz. Valószínűleg Toblachban, az valami búbajos hely, Tirolban valahol. Persze nem az urával szoktak nyaralni. Egy édes barátnéjával mennek együtt, tavaly is avval volt; annak is külön nyaral az ura.

Föllelkesültem. Ó, de kellemes lesz. (Annyi előleget szedek majd fel, amennyit csak tudok.) Csak attól ijedtem meg, hogy abban a Toblachban pestiek is lesznek, megláthatnak együtt. Hát aztán, nem lehetek én is ott véletlenül? Nem, nem, hogy kerül a magamfajta Tirolba, hacsak nem egy szép néni kedvéért ment oda. Mennyivel szebb lenne valamelyik kis erdélyi fürdőhelyre menni, amelyik nem divat, amelyiknek még a nevét is alig hallották Pesten, ott szép igazán együtt lenni, erdőben lakni, fából való csöndes, kedves kis villában, hegyi patak morgása mellett aludni el, az erdőt járni, a néppel ismerkedni, madarakkal, virágokkal is megismerkedni nekünk kettőnknek, igazán egymást megismerni, lelkünk fenekéig, azt Pesten ebben a felületen, mindig sietős életünkben sose fogjuk elérni. Menjünk abba a tündér Erdélybe, meglátja, milyen szép lesz ez a nyár, akár valami szépet álmodnánk. A barátnéjáról szívesen lemondok. Tetszett a beszédem Lolának, kicsit elábrándozott. Hát majd meglátjuk. Meglátjuk, mókuskám. Hiszen még ráérünk. Biztos Erdélybe megyünk, és kettesben leszünk, ő, de várom, de nagy élmény lesz, de szenzációs; olyan lesz, mint a Nyugatban egy finom, szép novella, amelyikben nem történik semmi, csak ami a lelkekben történik. Erdélyben hajt ki majd a virág a szívemen, az a szívemnél pirosabb rózsa, a szerelem.

És azután, ősz felé majd, bebúvok esténként valami messzi, rosszul menő kávéházba, versciklust írok Loláról. A Nyugatba írom majd, oda fog illeni, megírom, a mélysége-sebb motívumok mellett, mindenféle kis egyéniségét, a nevetését, a gyönyörben nyögött félszavait, a kelméket, amelyeket szeret, öntudatlan mozdulatait a tagjainak, bátran megírom, és a körme pici fehér holdjait, meg azt a fekete félholdat is, az imádott huncutkáját; nem, azt nem, ráismerhetne valaki.

Szörnyű meglepetés

De milyen!

Május végén egy délután találkoztam az Andrássy úton Nett Nándival, a tervezővel. Ez is piktornak indult, de nem jósoltak valami jövőt néki. Ő maga se; le is tette a palettát, elkezdett bútortervezéssel, lakásberendezéssel foglalkozni. Úri nevelés volt Nándi, ízlése volt, értett a szép anyagokhoz. És szép fiú is volt, elegánsan öltözött, zsúrra, vacsorára járt; félig a civil társaságban élt, félig a művészvilágban. Fölment minden nap a Fészekbe, meg a Japánba is sokszor benézett, a régi jó pajtásaihoz, akikkel együtt cigánykodott Párizsban, Münchenben.

Mindig „megvágta” a fiatal zsenik Nándit; jó gyerek, ád mindenkinek. Azt mondják, nagyon sok pénzt keres. Még harmincéves sincs. Borzalmas, hogy valaki már ilyen fiatalon gazdag. Magamnak lelkiismeret-furdalásaim vannak, ha egy teljes hétre van pénzem. Mintha valahogy ez nem volna becsületes dolog.

Nahát, mikor kezdet fogtunk, nem engedi el Nándi a kezem, még ránt vagy hármat:

– Gratulállok, öregem. Ejha, ezt már szeretem. Ügyes fiú vagy – és beléragyog a szemembe, lelkesen, vidáman.

– Nem értelek.

– Ugyan. Bizonyos fekete delnő. Hogy is hívják? – És megmondta Nándi a nevét is, az ura nevét.

Szememet-számat eltátottam. Hallottam én ezt igazán, amit most Nánditól hallok?

Mikor magamhoz tértem, azt tudtam csak nyögni:

– Viccelsz, öregem.

– Na, csak ne affektálj, fiam – azt mondja, s megütögette szeretettel a karomat. – Nem is tudtam, hogy ilyen nagy szívödöglesztő lettél. Szép nő. És remek figurája van. Már mutatták nekem is valahol.

Még mindig támolyogtam, igazán, alig bírtam a lábamon megállani.

– Ki mesél neked ilyeneket?

– Nem mindegy? Egy zsúron hallottam, harmadnapja. A Finoméék zsúrján.

– Ki mondta?

– Egy asszony.

– Ki az?

– Tudom is én már, melyik volt. Mit dühöngsz? Inkább örülj, te vadszamar. Kézről kézre fognak a hölgyek adni.

Egy asszony mesélte Nándinak. Asszonyt meg se pofozhatok. És az az asszony, az kitől hallotta? Hogy nyomozzam ki azt az asszonyt? És aztán mit csinálhatok?

Ott hagyott Nándi, röhögve. Ott hagyott a járdán, abban az iszonyú lelki zavarban, kétségbeesésben. Nem tudom már, hová akartam akkor menni, megfordultam, hazamásztam. Ilyen állapotomban úgyse tudok senkivel beszélni. Levágtam magam az ágyra, hanyatt, fölmeredtem arra a fakósárga mennyezetre, arra a Szaharára, melyen nem fogok oázist találni. Azon a sárgaságon sötét titokba furkáltam a szemem: hogy tudhatta ezt meg valaki? Hogy sültetett ki, hogy került ez az én dolgom a Finoméék zsúrjának a pletykái közé? Szent isten, és hány mindenkinek adta már tovább az a gaz nő, meg más is, akinek elpletykálták. Egész Pest tudhatja már, mindenki, aki Lolát ismeri, meg aki magamat ismer!

Evvel a hülyítő gondolattal vergődtem az ágyon, vergődtem fizikai értelemben is, emelgettem és ráncigáltam a fejem, mintha ki akarnám a nyakamból szakítani, és dobtam jobb felé meg bal felé, mint álmatlanságunkban szoktuk csinálni, meg egyik kezemmel a másikat markoltam és mángoroltam. Azután felállottam az ágyról, nem bírtam

tovább a fekvést; járni kezdtem sebesen, fel-alá, nyolc lépést lehetett a szobámban hosszába megtenni. Éreztem, hogy forró a fejem, és a két tenyerem is forró, mint az algebraórákon valaha, mikor feleléstől kellett rettegnem. El-elnyögtem magam abban a ködös gondolkodásomban, és minden percben kiszaladt a számon halkan: istenem és istenem, istenem, azután izgalomban hangosabban és még hangosabban és szaporábban, hét-nyolcszor szinte ordítottam, hogy istenem, istenem, istenem!

Meglátott tán egy ismerős, mikor a házukba bemegyek vagy mikor kijövök azon a kapun? Hogy találhatja ki valaki, kihez megyek, azaz kinél voltam? Egyáltalán hányan tudhatják, hogy Lola abban a házban lakik? Abban a házban engem nem ismernek; nem találkoztam egyszer se a lépcsőházban vagy a folyosón olyan valakivel, akit ismerek, és akinek szintén dolga volt akkor abban a házban. Azt se láttam soha, hogy kikukucsálnak valamelyik lakás ablakán, mikor Loláékhoz becsöngetek, vagy mikor kibocsát a szobalány. Az a szobalány, az csak nem árult el? Á, nem, azt hiszem, nem is tudja a nevemet. És különben is úgy nézem, szereti az asszonyát; tudom, Lola jó hozzá, csak nem fog az a lány az asszonya ellen ilyen csúnyaságot elkövetni. Igaz, a telefont egyszer kihallgathatta valaki, akit véletlenül bekapcsoltak a vonalba. Az az idegen éppen olyan valaki lett volna, aki ismeri a Lola hangját, meg az én hangom is ismeri? Ez egészen fantasztikus volna. De, mondjuk, ez esett volna meg: az a mi telefonunk olyan ártatlan pár mondat volt mindig, abból nem kellett az illetőnek mindjárt a legrosszabbra, vagyis a legjobbra gondolni. De annak elég lehetett azt hallani, hogy: négykor vagy hogy: fél ötkor. Mi másért megy föl egy asszonyhoz egy ifjú hím, mint szerelemért. Pfüj, piszkos, aljas világ.

Eszembe jutott az is, negyednapja az Otthonból egy kedves színészemmel mentem el vacsorázni; szeret nekem a vidéki múltjából mesélni, mert én olyan jó hallgatója vagyok; csuda ízesen mesél, és oly mulatságos dolgokat, sokszor fuldokolnom kell a kacagástól. Nagyon borozhatnékja volt a színművésznek, illetve vele tartanom, részeg lettem, mint a csacsi. Csak nem fecsegtem ki néki Lolát részegségemben? És csak nem ő az, akinek ezt a szerencsétlenséget köszönhetem?

Elnyargaltam este ahhoz a színházhoz, nekiestem, mondja meg becsületesen, nem beszéltem-e tegnapelőtt este egy nőről?

Nem, szót se. Emlékezném pedig, színjózan voltam, két litert szíttam le, annyi még nem árt meg. Miért kérded? Ki az a nő, valami baj van vele? Nincs semmi baj. Ha talán álmomban beszéltem ki Lolát, azt ki hallhatta? Ha úgy ordítottam volna, hogy az azon a sűrű falon áthallatszhatik, hát arra a hangra biztos fölébredtek. Nem, nem, butaság. Nem tudok már mit gondolni, szét akar szakadni a fejem.

Szurkoltam erősen, mikor este bementem a kompániámhoz a New Yorkba. Jaj, ha ezek is megtudták valahonnan, jaj nekem. No nem, itt még nem tudnak semmit. Ki se nyitottam ott köztök a számat, csak fordítottam a tekintetem egyikről a másikra, aki beszélt; figyelni nem bírtam, csak az én ostoba bajomon járt az eszem.

És képzeljék, másnap föl kellett menni Lolához.

Tyhű, de félttem, de reszkettem. Hátha már ő is tudja, hogy tudják; hátha akadt egy jóakarója, aki elárulta néki, hogy a titka kipattant, vége a becsületének.

Úgy vert a szívem, mikor becsöngettem, rászorítottam a tenyerem a szivarzsebemre, mintha avval lecsöndesíthetném. És össze kellett magam szedni, a képem nyugodt legyen, sőt vidámnak lássam. Míg a szobalány kijött ajtót nyitni, még az a csúnya rettenet is általnyilallott bennem, hogy úgy járhatok ma is izgalomban, ahogy legelőször, mikor Lolát megviziteltem...

Hát, hát nincs baj. Vagyis a baj megvan, csak Lola nem tud még semmit.

Csurom jókedve volt ma, ruhája készül, délben volt a szalonban próbálni, tündérszép lesz, alig várja, hogy lássam majd abban a virágos japonaise-ben, most lopta el azt a modellt Párizsban a directrice. Pukkadni fognak a divathölgyek!

Csőppet se érdekeltek akkor még az asszonyok ruhái, a japonaise-eken, charmease-ökön, a legszebb crèpe-eken és brokátokon túl csak a testét láttam, vagyis képzeltem a nőnek. És abban a lelkiállapotomban úgy hallgattam ezt a lelkesedést, akár egy vádlott az ügyészt hallgatná. Megérezhette, a hangomon talán, vagy a szemem árulkodhatott, megérezte, hogy nehéz lélekkel ülök ott szemben vele; megcirógatott, a szemembe hajolt nyomozni, úgy vallatott:

– Mi lelt ma, cicám? Mintha valami bajod volna. Megbántottak? Vagy talán nagyon beteg valakid; anyád vagy testvéred? Mondd meg szépen nekem.

Fájt a gyöngéd kedveskedése, fájt, gyötört. Dehogy nézel ilyen édesen rám, dehogy, ha megtudod, hogy be van a neved mocskolva, hogy nem vagy már tisztességes asszony. Mi lesz ebből, istenem!

Egész délután olyan extra gyöngéden kezelt, mintha csak azt akarta volna, hogy még jobban szenvedjek. A díványon a képemhez tapasztotta az orcáját, elkezdett a fülembé sutogni, odalehelt meleg csókocskák közt, nevetős és nyögős, kislányos hangokon:

– Szeret egy picikét engem? Icikét-picikét. Icurkát. Iccipicurkát. Csak olyan picipicit, mint az a pirinyó cachoucukorka.

Érdekes, csak olyan pirinyó szerelmet kíván, aki az első pásztoróránk után avval csókolta be a szememet, hogy más nőt ne szerethessenek. Mi ez? Talán csak a szívnek a szívvel való kacérkodása, azt várta tán, hogy hevülve vallom majd, lázasan, hogy nem icipicit szeretem, hanem nagyondenagyon, a többi nőt nem is látom, és hogy inkább meghalok, semhogy tőle elszakadjak. És el akart bájolni evvel a szépséges női alázatával, még jobban evvel magához kötni. Vagy a fénytelen hangulatomból olyat sejdített, hogy talán unni kezdem már a barátságunkat, és ezért volt ilyen alázatos, szinte meg akarván nyugtatni, ne féljek tőle, nem szándékszik egészen birtokba venni, nem számít rá, hogy hosszú évekig mellette maradok.

Nem hiszem, kedves Olvasóm, hogy valami nagyon izgatna, hogy teltek ezek az én napjaim. Jaj, de csak a helyemben lettél volna, ha Neked kellett volna szenvedni, amit én szenvedtem.

Borzasztó nehezen ment a dolgozás. A rendes munkám mellett chansont kellett a kabarénak írni, meg vidám kuplét, képzelhetik, micsoda hasrágás volt az rajtam. Olvasni nem bírtam, csak a könyvben a szemem, állott, akár a légy. Még az újságokhoz se volt türelmem; elolvastam a barátaim cikkeit, meg azokat a tárcákat, amelyeket a jó írók írtak, azt nem lehet elmulasztani, de félig értettem, amit olvasok, nem ott járt az eszem.

Nagy kínnal aludtam el éjszaka, vagyis hajnalban, és micsoda undok álmaim voltak! Korcsolyáztam, a jég alá estem. Elgázolt a villamos. Meg oláh cigányok közt állottam megvasalva, Debrecenben a Nagytemplom előtt tenger nép nézte az akasztást, mert ott állott a bitófa, s egymás után húzták fel a cigányokat; engem is odavonszoltak azután, nyakamon volt már a kötél, sőt fojtogatott, rémes nyöszörgésem ébresztett föl, merő verejték voltam, és szakadásig vert a szívem. Mindent elhisz álmában az ember.

Egyik délután a Japánban, mikor bementem, Jancsi csoda lelkesen üdvözölt, szeervusz-szeervusz! és a szemembe kacsintott, többször egymás után. És mikor kérdeztem, nyugalmat színélve: mi lelt, Jancsi? csak köhögött vígan, és kacsintott megint. Hát ez is tudja. Persze, Nándi pletykált el neki. És míg csak ott ültem, ahányszor találkozott a szemünk, rám kacsintott Jancsi, egyszer-másszor bölintott is vidám pofával, oly elismerőleg, mintha eltaláltam volna a tojást a lövöldében.

Borzasztó állapot volt ez. Egy este megpróbáltam a szeszhez menekülni. Bebújtam a Sztanoj kávéházba, ahol éjfél felé már csak két sakkozó bácsi ül, ott szép csöndesen beko-nyakoztam. Két napig beteg voltam utána. A tömény szeszt nem nekem találták ki.

Sejthetik, kérem, egyre jobban féltem Lolához fölmenni. (Három-négy naponként rendelt föl.) Hátha tudja már, éppen ma délben tudta meg a városban, hogy a világ szájára került. Jaj nekem.

Nem, még mindig nem hallotta. És milyen jókedve van mostanában; sose volt ilyen eleven, ilyen csapongó. Említettem, a vicceket mennyire kedvelte Lola; azt is megmon-dom most, hogy legjobban a pikáns viccet kívánta. Meghökkenem, mikor először biz-tatott, hogy valami jó pikáns viccet meséljek. Nehezen indult el a számon az első malac-történet, lesütött szemmel mondtam el, akadozva; rajtam is mulatott, nem csak a viccen; emlékszem, milyen fölényesen intett le, mikor kinyögtem, hogy nem mertem hinni, hogy úriasszonyok előtt is szabad ilyesmit mesélni.

– Miért ne, cicus? Nincs az asszonyoknak éppannyi joga mindenhez, mint az urak-nak? Ne nevetsek ilyen nagyszerű dolgokon, mert én úriasszony vagyok? Dehogysis engedem el ezt a mulatságot, eszem ágába sincs.

Azt is némi megdöbbenéssel fogadtam, mikor először hallottam Lolát, hogy sans géne kimondja azokat az élettan körébe vágó szavakat, amelyeket a kéziszótárakba nem szokás bevenni. Igaz, hogy a legtöbbször, pláne eleinte, a becéző nevükön nevezte az illető testrészeket és ténykedéseket. Meg még az is megijesztett először, hogy pucéron jön-megy a szőnyegen. Gyönyörűség volt, igen, a meztelen testét nézni; élveztem a vál-lain elszóródó kontyot, a szórakozott, lankadt lépegetését, mellei moccanatait, ha hajol, inak jelentkezését hátul a lábaszárán, a szögeket, amelyeket a térdekkel a lépések közt a felső meg alsó lábszára képez, ami mind nem látható, ha a nő fel van öltözve, s ami-ben mindben művészi és vademberi szépség bűvöli az embert. Igen, igen, de mégis, egy úriasszony...

Az orromra nyomta egyszer a mutatóujját, az elején, mikor lekaptam a pillantásom róla, mikor a nevéen nevezett valamit:

– Jaaj, te pubi, de keveset tudsz te még erről a világról.

Olyan szívből tud kacagni, olyan bátor, olyan szabad, mint a szabadságszerető szí-nésznők.

Szóval megtetszett azután a Lola asszonyi magaviselete, s élvezet lett, izgalom az ő szabad beszédét hallani, a nagyságos asszonyét, akinek a szobájában Louis XVI. székek vannak, és a cimpáin drága bouton tüzel. A pucérsága pedig költészet, amelyet csak imádnom lehet. És mégis, mintha evvel minddel ártott volna magának, vagyis az én illúziómnak az úriasszony irányában, talán ennek is köszönhettem, hogy a szerelemig még el nem jutottam.

Szerelem: ó, dehogysis epedeztem ezekben a napokban a szerelem után; a szerelem felé való erőlködés megállott bennem, elbújt az álmom a lelkem sötét fenekén, fel se mert onnét kukucskálni.

Jancsi már tudja. Rettegni kellett új meg új ismerőstől, aki szintén hallotta s a sze-membe vágja vígan a titkomat, cinikusan, azt is hiheti, hogy örülök majd, hogy min-denki tudja, micsoda takaros úriasszony a kedvesem. Legjobban rettegtem a New York-béli asztaltól; jaj nekem, százszor jaj, ha azok a fiúk is meghallják.

Hát meghallották. Ők is meghallották. Negyednapra, hogy a Japánban Jancsi rám kacsingatott, ahogy késő este a New York-beli asztalunkhoz odalejtek, az én szeretve ret-tegett barátaim, mind a négyen, akár összetanulták volna:

– Á, á, á, á, á. Éljen, éljen!

A legkegyetlenebb inkvizítor, Géza barátom, jobb kézzel a füle mellett félkört kanyarított, a szemembe mosolyogva; ez a Lola spanyol huncutkája. Ismerte az asztal az asszonyt, innen a New Yorkból, látásból, egynehány elismerő szót is hallottam Lola felől, mikor egyszer szemügyre vették, ezektől az ádáz kritikusoktól, akik a női külsőt is olyan szigorúan ítélték meg, akár a novellát. Ugyancsak Gézánk volt az, aki mert elrontotta a gyomrát, egy pohár Fernet Brancát kért, azt a gyomorkeserűt evvel emelte az orra alá:

– Donna Zuloaga egészségére!

Most a tavaszon volt a spanyol piktor kiállítása Pesten, a képes lapok heteken átal tele voltak a Zuloaga képeinek a fotográfiáival.

Próbáltam, hát hogyné, komédiázni. Először szemem-szám eltátottam, mintha nem is sejténém, miről van szó. Azután úgy adtam, mintha nem ismernék rá a Géza barátunk gesztusából az illető hölgyre, csak nevettem hülye pofával a szemükbe. Mikor aztán a nevén nevezték a kedvesemet, vagyis az ura nevén, még szamarabb arcot öltöttem, mintha letagadhatnám, hogy itt a New Yorkban odaköszöngettem annak az ügyvédnek az asztalához. No és mikor még jobban szorongattak, nevetni kezdtem, viccelődni; ki az valjon, aki rám fogja ezt a hódítást, hadd köszönjem meg néki, csakugyan csinos néni az a huncutkás, hogy is nem jutott eszembe meghódítani, ejnye, ejnye, milyen szórakozott vagyok stb. stb.

Komor képpel figyelték a vergődésemet. Géza, a szóvivő vérfagyasztó hangon szólott rám:

– Mit tudsz védelmedre felhozni? – Azt jelentette ez, hogy bűnöm van, az, hogy nem meséltem el Lolát, egyikőjöknek se.

S mosni kezdték a fejemet. Mit szóltok ehhez. Tisztességes dolog ez? Árulás. Sikkasztás. Hűtlen kezelés. Diszkrét barátom! Úriember! Naháát...

Mikor széjjelváltunk, hazamenni, mind a négyen utánam kiáltottak a járdán:

– Kézcsókomat! Kézcsókom a nagyságos asszonynak!

Ha például lovagias felbuzdulásomban provokáltatnám Gézát vagy akármelyiket... örökre kiröhögnének maguk közül. S avval osztán el is árulnám magam, hiába tagadnék tovább. Itt nincs mit csinálni, nevetnem kell és szenvednem.

Az jutott azokban a kínos napjaiban eszembe, hogy az lenne az okos, ha többet nem mennék föl Lolához. Egyszerűen elmaradnék. Megvetne, de én meg elhárítanék evvel minden veszedelmet, amely fenyegeti. Igen. Igen. Nem megyek föl többé, akárhogy sóvárgok is majd az édes asszony után. Á, hisz éppen evvel feketítem be magam előtte, ha megtudja, hogy kipletykáltak bennünket. Mert honnan tudta meg valaki, hogy dolgom volt vele? Biztos én fecsegetem. Igen, és most megjíjtem, azért szeleltem el. Mit tegyek, te jó isten, olyan buta vagyok, olyan tanácstalan. Sándor bácsihoz se folyamodhatom, mániám lett a diszkreció, ki nem ejteném őelőtte se a Lola nevét ezért az egész világért. Messziről elkerülöm egypár napja a Sándor bácsi asztalát, a fiúk persze hogy följelentettek Sándor bácsinál, csúnyán kikapnék.

A férj!

Mikor az jutott eszembe, mi lesz, mi lesz akkor, ha a férj is megtudja... nem mertem erre tovább gondolni, eloltottam, amint a villanyt, a gondolatot a fejemben.

Mikor az elején az urára gondoltam, érdekes, nem féltem úgy, ahogy egy férfitől félni illik, és miért nem? Azért, mert az urát Dezsőnek hívják. Ha például Károly az ura,

vagy Zoltán, vagy Viktor, pláne, ha Alajos, hűh, ettől a fogam is vacogott volna. A Dezső szelíd név. A Béla, meg a Berci, meg a Vili is jófiú-nevek, legalábbis úgy hatnak az emberre. A Fülöp, az már rejtélyes. És az Ödön felől se lehetek egészen biztos.

Láthattam, Lola mennyire nyugodt az ura felől, lassanként leszoktam, hogy rá gondoljak; eszembe se jutott már soha, mintha a világon se volna.

Nahát, kérlek, egy nap a derült égből lecsapott a férj.

Lecsapott rám egy délben, mikor kimentem a korzóra (azt is kerültem mostanában), ott akartam elcsípni egy közgazdasági lap szerkesztőjét, az ott úzi minden délben a nőket. A közgazdasággal foglalkozó szerkesztő uraknak sok pénzük van, ez a szerkesztő, ha rátámadok, mindig megsajnál húsz-harminc koronáig. Ezek az összegek kölcsön gyanánt szerepelnek, de a szerkesztő úr is jól tudja, hogy a szépirodalmat művelő fiataloknak átnyújtott pénz soha viszont nem látja.

Mielőtt azt a derék haramiát fölfedeztem volna, kit látok, amint éppen elköszön két nőtől: kit mást, mint az angolbajszos ügyvédet, Lolának az urát. Ő is rögtön észrevett; nyájasan bólint, a kezét a szívére emelve (hajadonfőtt volt); siet rögtön felém, mintha csak engem várt volna:

– Hogy van, hogy van, kedves költő úr, de régen nem láttuk.

Mondhatom, nagy feladat volt a szemébe nézni.

– Nincs itt valami randevúja?

– Nincs.

– Hát akkor lóghatunk együtt egy kicsit, nem bánja?

S indultunk együtt a Lánchíd felé; az ügyvéd elkezdett beszélni, vidáman, lelkesen, szerencse, mert én nem tudtam volna megszólalni.

– Isteni szép ez az Erzsi ma, nem? Ennyi gyönyörű nő egy rakáson. Mindig kijövök egy kis terepszemlére, hacsak a törvényszékről szabadulhatok, feleségemnek ilyenkor már otthon kell lenni, az ebéd miatt. A nők, kérem, a nők, ezek az izgató csinos asszonyok, mégiscsak ez az egyetlen érdemes dolog az életben.

Ami ezt a két hölgyet illeti, akikről most búcsúzott, ezek, azt mondja, nem ismerősei, csak gusztlálni kezdte az egyiket, mire barátságosan mosolyogtak rá, hát csatlakozott hozzájuk. Németül beszélnek; az az impressziója, hogy valami bécsi kalandornők, otthagyták őket. Ő nem *pali*, azt ne higgyem, hogy őt olyan könnyű megfogni. Különben pedig nincs a német nők ellen kifogása, sőt azt mondja, legénykorában a német nevelőnő volt a specialitása. Azok olyan kedves és szerény teremtések. Nekiadták a szabad délutánjukat, amellelt egyszer-kétszer egy héten elszöktek este hozzá, mikor a gyerekek elaludtak. Gyakorolhatta velük a német nyelvet, németül ugyebár mindenkinek tudni kell.

Az úriasszony, az akkor nagyobb felelősség volt, az úrilány pláne a legnagyobb veszedelem; profi barátnőt tartani nagy teher olyan embernek, akinek nincs elég pénze; még akkor is teher, ha nem a pénzünkért szeret, mert akkor minden időnket elveszi. Színházba kell járni vele, zenés kávéházba, ülni, ülni, azt ő nagyon unta. A nő neki csak ölelésre kellett. Ha az ember elcsábít egy varróleányt, az a nyakába varrja magát; vagy ha egy kóristalányt bolondít magába, sose szabadul tőle. Ma már, azt mondja, mégis jobb világ van, szabadabbak az asszonyok, csak orientálódni kell egy kicsit: ne az a fajta legyen, aki nagyon belékap az emberbe, s rögtön válni akar az urától.

Közben, míg ilyen kitüntetett bizalommal csevegett, köszönetet jobbra meg balra a szembesétáló ismerősöknek, az irattáskát minden esetben a szívére húzva; magamnak is köszönnöm kellett ide meg amoda; lestem mindig, nem bukkan-e föl a nép közt a közgazdász, hogy majd szemmel tartsam. Akármilyen derülten beszélt az ügyvéd, nem mondhatnám, hogy valami nagyon nyugodt lettem volna; egyszer-egyszer kaptam egy kurta

kis szúrását is a szívembe; semmi célzást nem fedezhettem föl a beszédében, de kényelmetlen valami, hogy rögtön a nőkről beszél, mikor először kerülünk az életben így ketten össze, s a szemem előtt mostanában a legkékebb égre is sötét felhők ugranak.

Megfordultunk, mikor a Deák Ferenc-szobrot elértük; fölnéztem arra a nehéz emberre, a haza bölcsére, aki semmi okosat nem tud nekem mondani bajomban.

– Hej, csak az asszony, vagyis száz, száz meg száz jóvérű asszony! Három élet kéne egyszerre az embernek, hogy eleget szerethessen, mi? Nem igaz? – Átnézett rám, fölnevetve, akár a ló, nyerít, ha hozzák a zabos tarisznyát. A másik pillanatban, tekintélyesre rántván a vonásait, egy oldalt ott csoszogó császárszakállas bácsi felé hajbókol, vanszerencsémét hadarintva, szívén a táskával.

S aztán megnézte az óráját: – Igaz, édes költő úr, látja, csak most árulom el, miért örültem úgy, hogy találkoztunk: feleségemmel éppen tegnap emlegettük. Milyen kedves volna magával egyszer együtt lenni. Mindig szeretjük volna, ha odaül hozzánk egy kicsit a New Yorkban. Elfogad tőlem egy vacsorára való meghívást? Otthon, nálam. Igen, no igazán kedves. Mondjuk, mi van ma? mondjuk, pénteken este. Fél kilenc, rendben? Hogy fog a feleségem örülni. Hogy miért nem a Wampeticsbe hívom, vagy a Hungária teraszra, miért mihozzánk, azt most nem mondom meg, az titok, majd kiderül! Nohát, jó étvágyat, vizslátásra, nagyon, nagyon örültem, péntek!

Állottam vagy öt percig; már el is vezett a vigadó mögött, még mindig bámultam utána. A korszó zsidolása olyan ájultan hangzott a fülemben, mint ha a Rudasban a meleg víz alá buktam, úgy hallgatom a lubickoló meg tusoló pasasokat, akik ott kiabálnak, hörögnek és csapkodják a vállukat, combjukat.

Ez az ember mindent tud. Szembesíteni fog Lolával. Játszott itt velem. Ez volt az előjáték. A nők. Az asszonyok, az asszonyok... most már értem. Milyen rafinált, milyen kegyetlen. Ordináré fráter.

Mi lesz velem, te jó Istenem? Olyan az egész, mintha álmodnám. De igaz, igaz, a leggorombább, legkíméletlenebb valóság. Mit tehetek? Ki segíthet, ki menthet most meg engem? Senki, senki a földön. Anyám, jaj te szegény kis gyöngye mama, aki nem tudod, milyen nagy bajba került a fiad Pesten. Attól kellett félnem, hogy elpityeredem a korszón, mint egy kisfiú, ha a ködben eltévedt.

Elmegyek hozzájuk holnapután este, pénteken, igen. Holnap kéne fölmennem Lolához. Persze, nem megyek, hogy is mehetnék most már. Telefonoznom se szabad. Ha nem megyek el pénteken, az utcán fog az ügyvéd megkorbácsolni. És ha ez történik, az asszonyra is ráhúztam a vizes lepedőt. Elmegyek; akkor tagadni is lehet, Lola is tagad persze, menekülhetünk. Elmegyek. Muszáj elmenni.

A titok

Hát elmentem. Fekete öltönyöm vettem föl, mintha temetésemre mennék. No és mi történt? Semmi se történt. Semmit se tud a férj.

Lola, mikor elébe léptem, a *pá, isten hozta!* alatt kíváncsian és szemrehányólag kukkant belé a szemembe, fejét is megrázva picit ügyesen, hogy mi az, miért nem jelentkeztem? De rögtön kedvesen és derülten nézett rám, kezdett diskurálni nevetősen.

Nem lehet azt elmesélni, ennek az estének azt a sok-sok öt percét meg percét, mikor rémülten figyelvén az ügyvéd szavát, fel-felszökött a szívem: most, jaj, most! Még ha mozdult is, ha nyúlt a söréért, meg később a bor után nyúlt, hogy töltsön, hogy rezzenem ott a széken; az abrosz alatt a két térdem összeverődött szaporán, és, kivált, ha el

találtunk pillanatra hallgatni, a vesembe vagy hová kaptam rögtön szúrásokat. Iszonyatos kín volt. A szemébe pillantgattam a férjnek; rossz színész vagyok; csuda, hogy nem vette észre az ijedtséget a szememben, hogy meg nem akadt rajta.

Mi volt az a titok, annak a titka, hogy a lakásra hívott meg vacsorázni, ami *majd kiderül*. Hát az kérem annyi volt, a feketét mikor beadták, és rágyújtottunk, avval csapott le rám az ügyvéd, hogy ő is költő, tudjam meg, és most fel fogja nekem a költeményeit olvasni. Ő csak magamagának ír (olyan önző!), és már régen szeretné nekem a műveit megmutatni, hogy mi a véleményem.

Oda volt már az a nagy viaszosvászon füzet készítve a tálaló tetejére. Az ügyvéd felolvasott vagy negyven darabot. Hazafias versek voltak, meg népdalutánzatok. Az én felfogásom szerint be kéne az ügyvéd urat csukni hazaárulás bűne miatt, és a népdalaiért is le lehetne ültetni hamisításért. Hogy az egész paksamétát fel nem olvasta, azt Lolának köszönhettem, kiragadta a füzetet az ura kezéből, azzal, hogy ne gyötörjük már a mi drága poétánkat!

Ezek után pedig kimentünk fiákeren a *Jardin de Paris*-ba, megittunk egy üveg francia pezsgőt.

Az egész város

Másnap mi történik.

Elcsíp valahol a Belvárosban délután Jelen Joli, az a kis mitugrász, aki mindenütt ott van, minden *première-en*, *vernissage-on*, minden zsúron meg minden temetésen. Őrajta is sokat röhögtünk tavaly, mikor a feltűnést kereső asszonyok nadrágszoknyában jártak. Jelen Jolinak pláne főnyeremény volt a nadrágszoknya, mert vastag a bokája, s azt a nadrágszoknya eltakarja. Minden délben ott sasírozott Jelen Joli a nadrágszoknyában a Kossuth Lajos utcai korzón, azt hitte, megszedíti ott a honatyákat. Nahát ez a nő, akinek ilyen lehetetlen lába van, és a szeme is úgy kidagad, ez elkezd velem kacérkodni, mint-ha ilyen kis bohóchölgy a legnagyobb megtiszteltetés volna rám nézve.

– Hol jár mindig, sehol se látni magát, kedves. Ja, persze, a fekete szépség, tudjuk, tudjuk! Annyira lefoglalja? Észre se vesszük a többi asszonyokat, mm? mm? – és abból a duzzadt pöszméteszeméből fölfele rézsútosan csábpillantásokat fröcskölt belém, elcagtam volna magam, ha nem lettem volna megdöbbenve a *fekete szépségtől*, a *tudjuk, tudjuktól*. Jelen Jolihoz is eljutott már a pletyka. Még csak ez kellett.

Másnap este meg a kabaréba kellett beadni az új sanszont. Úgy felgyűlt az előlegem, egy vasat se akartak már adni, míg nem viszek valamit. Csuda, bizony isten, hogy ebben az idegállapotban képes voltam a sanszonnak nevezett iparcikket összeszerkeszteni. Ott, az öltözők folyosóján nekem simul egy kis szöszi, új csillagocska, nem tud semmit, de vonzerő, mert az aranyifjúság igen méltányolja.

– Mér jön ilyen ritkán? És ha bejön, énhozzám sose néz be. Csak a privátok érdeklík, igen?

Privátok; ez Lola. Hát már a Kabaréban is tudják. Az egész város tudja.

Mondják, nem rettenetes valami ez? Volt már ilyen nevetni való kínos helyzetben a világon valaki?

Fogyok, mert alig eszem és alig alszom valamit. Az arcom gyűrött, mint az összegyűrt papiros. Folyton rángatom az orromat meg a vállamat az idegességtől. Ötven-hatvan cigaretta kell naponkint. Rákiabálok a pincérre; sohase tettem. Kerülöm a jó pajtásaimat, a New Yorkba a lábam be nem merem tenni. Hosszú estéket meg fél éjszakákat elcsavargok a kanálisszagú mellékutcákon; a Ligetben meg az Andrassy úti fák alatt, min-

den szép helyen cudarul érzem magam; egypárszor az Erzsébet téren üldögéltem magamban, onnan még a fiúkedvelő bácsik is elijesztettek, mellém húzódtak udvarolni.

Voltak olyan gyötrelmes, hülye perceim, valami érthetetlen büntudatot éreztem, mintha én meséltem volna el valahol Lolát. Hol, kinek? Tudtam, hogy ez nem igaz, mégis vissza-visszajött ez a gonosz képzetem. Mikor egy társaságban valakinek eltűnt az arany cigarettatárcája, ott is mindenkinek oly beszámíthatatlan pillanatai támadnak; önmagára is gyanakszik.

Minden reggel avval keltem: ma tudja meg Lola. Vagy az ura. Névtelen levelet kap. Vagy föltelefonozzák. Vagy megsúgja néki valami barom jó barát, azt hívén, hogy ez kötelessége. Szegény Lola, mi vár rá, az édeskedvesre.

Minden órában elérheti a végzet. És hogy higgye majd el, hogy nem nekem járt el a szám. Még ha előtte puffantom főbe magam, avval se vagyok tisztára mosva. Leköp majd. Felpofoz. Kivájhatja a szememet.

Belé kell ebbe bolondulni.

A vége

Ötödnapra, hogy náluk vacsoráztam, telefonoztam Lolának. És másnap délután fölmentem.

Nagyon örült Lola, összecsókol, szorongatott, alig akart a két karjából kiengedni. S azután elkezdte, hogy hát mit jelentsen ez, hogy szó nélkül elmaradtam a múlt csütörtökön, és hogy a vacsora óta se jelentkeztem napokig; már arra gondolt, hogy elhagytam, de hát hogy így, hogy azt se mondom: befellegzett...

– És mér vagy ilyen túl komoly, te mókus? Hogy néz, ni, megijesztesz.

Alig bírtam megszólalni; vert a szívem, de úgy, mintha a mellemben fát vágnának. Avval feleltem Lolának, hogy utoljára vagyok ma itt, mert nem szabad tovább hozzá járnom, és hogy becsületből kellett még egyszer feljönnöm.

– Mi az, cicám, mi történt? – Letérdepeltem elébe, mert Lola már leült a díványra.

– Legyen erős, drága Lola, és tudja meg, mindenre kész vagyok magáért. Az történt, az történt, muszáj megmondanom, tudják a titkunkat! Már vagy két hete... egy barátom... és egy másik is... és egy asszony is elárulta, hogy tudja, tegnapelőtt... – Attól féltem, hogy el fog Lola ájulni. Nem. Meg se mozdult az arca. És, érdekes, mintha nevetett volna a szeme, úgy villant meg hirtelen. Biztos tévedek, ez a rémület villanása.

– Hát ezért nem jöttem... még telefonozni se mertem. De ráeszméltem, hogy muszáj magát előkészíteni. Ugye, nem kell esküdnöm, úgy is elhiszi, hogy én a maga nevét a világon senki előtt ki nem ejtettem. Valaki megláthatott a házban, vagy a telefonunkba kapcsoltak be valakit, nem tudom, nem tudom, csak már ott tartok, hogy a Lipótmezőre visznek. Ki lehetett az, aki megismert, aki kihallgatott, aki rájött, és elárult bennünket. Ki lehetett, Istenem.

Képzeljék, erre elkacagta Lola magát. Olyat kacagott, a két karját felkapkodta, paszkolta a combjait, hátravágta magát, azután avval a szenzációs kacagással rám esett, odapréselt a fejéhez, rázkódtam a karja közt keresztbe, s azt hittem, megfulladok. Elbocsátott végre, s visszaölelt magához, és nevetve-nyögve csókolgatott. És aztán:

– Één voltam, cicám, te buta cicuska, ééén, éééén! Én magam meséltelek el egy barátrnémnak, Moslék Mancinak, akivel a Zserbóban szoktam csücsülni; az a legnagyobb pletykahordó Pesten. Azt akartam, hogy mindenki tudja, mert én büszke vagyok az én édes kis poétámra. Bemutatlak majd Mancinak, remek pofa, te is imádni fogod, meglátod.